

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
YAŞLILARIN HAYATIN ÇEŞİTLİ
ALANLARINDA YAŞADIKLARI
SORUNLARIN ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10 / 1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850,
5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983, 5984, 5985, 5986,
5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995,
5996, 5997, 5998, 5999)**

**8'inci Toplantı
19 Ekim 2022 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Erol Kaya'nın, yaşlılığa, dünyadaki yaşlı nüfusa, Cumhurbaşkanının "en az 3 çocuk" tavsiyesini tekrar etmekte fayda olduğunu Komisyon olarak mülahaza ettiğine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Rüstem Keleş'in, Yaşlı Bakım ve Koordinasyon Merkezi (YADES) ile ilgili uygulamaları hakkında sunumu

2.- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Başkan Yardımcısı İbrahim Uslu ve İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkan Yardımcısı Feyza Gizligider'in, RTÜK'ün çalışma sistemi, çalışma alanlarının yaşlılarla ilgili kısımları ve ilgili verileri hakkında sunumu

**YAŞLILARIN HAYATIN ÇEŞİTLİ ALANLARINDA YAŞADIKLARI SORUNLARIN
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10 / 1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850, 5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983, 5984,
5985, 5986, 5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995, 5996, 5997, 5998, 5999)**

8'inci Toplantı

19 Ekim 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Yaşlıların Hayatın Çeşitli Alanlarında Yaşadıkları Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu, saat 14.35'te açıldı.

Komisyon Başkanı Erol Kaya, yaşlılığa, dünyadaki yaşlı nüfusa, Cumhurbaşkanının “en az 3 çocuk” tavsiyesini tekrar etmekte fayda olduğunu Komisyon olarak mülahaza ettiğine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Rüstem Keleş tarafından, Yaşlı Bakım ve Koordinasyon Merkezi (YADES) ile ilgili uygulamaları,

Radio ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Başkan Yardımcısı İbrahim Uslu ve İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkan Yardımcısı Feyza Gizligider tarafından, RTÜK'ün çalışma sistemi, çalışma alanlarının yaşlılarla ilgili kısımları ve ilgili verileri,

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 16.10'da toplantıya son verildi.

19 Ekim 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN: Erol KAYA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)

SÖZCÜ: Lütfiye Selva ÇAM (Ankara)

KÂTİP: Abdurrahman BAŞKAN (Antalya)

BAŞKAN EROL KAYA – Değerli arkadaşlar, herkese merhabalar.

Kıymetli Komisyon üyelerimiz, toplantıyı açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Erol Kaya'nın, yaşlılığa, dünyadaki yaşlı nüfusa, Cumhurbaşkanının "en az 3 çocuk" tavsiyesini tekrar etmekte fayda olduğunu Komisyon olarak mülahaza ettiğine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması(")("")

BAŞKAN EROL KAYA – Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına daha güçlü bir Türkiye için girebilmek noktasında hepimizin hedefi olduğu gibi bu yüzyılda da lider ülke Türkiye olma gayreti içerisindeyiz. Bunun için, sağlam beyinlere, sağlıklı ve üreten bireylere ihtiyacımız her zamankinden daha çoktur.

Sayın Cumhurbaşkanımız her platformda önümüzdeki yüzyılın Türkiye yüzyılı olacağını ilan ediyor ve altını çiziyor. Bu noktadan hareketle, devletimizin vizyonu, siyasetimizin politikaları, bürokratik çalışmalar, özel ve kamu sektörünün neredeyse tüm faaliyetleri bu minvalde canla başla yerine getirilmeye çalışılıyor.

Yaşlılık bir tecrübe birikimidir. Yaşlı, yol gösterir, doğruyu bulmamızı sağlar, sağlıklı karar vermemiz noktasında bizleri aydınlatır ama yeni dönemi inşa edecek ve ayakta tutacak olanlar gençlerdir. Büyüklerimizin rehberliği, gençlerimizin üretkenliğine ve bu yüzyılı Türkiye yüzyılı yapacağımıza inanıyorum. Bunun için, sağlıklı bir yaşlanmaya ve yaşlılarımızın yaşam koşullarını daha rahat seviyeye getirmeye ihtiyacımız olduğu gibi genç, üretken nüfusa da ihtiyacımız çok daha fazladır.

Kıymetli arkadaşlar, Birleşmiş Milletler Dünya Yaşlanma 2019 Raporu'na göre dünya genelinde diğer yaş gruplarıyla kıyaslandığında en hızlı artan yaş grubu 65 yaş ve üzeri gruptur. 2018 yılında tarihinde ilk kez 65 yaş üzeri nüfus 5 yaş altı çocuk sayısını geride bırakmıştır. Bir başka ifadeyle, dünya nüfus konusunda alarm vermektedir. Dünyada yaşlı nüfus oranı en yüksek ülkelere bakacak olursak 2019 yılında yüzde 28,7'yle Japonya ilk sırada yer almakta, yüzde 23,6'yla İtalya 2'nci sırada ve yüzde 23,1'le Portekiz 3'üncü sıradadır. Diğer yandan, yine, 2019 yılı verilerine baktığımızda, yaşlı nüfus oranının en düşük olduğu ülkelerin yüzde 1,4'le Birleşik Arap Emirlikleri, yüzde 1,9'la Katar ve yüzde 2'yle Uganda olduğu görülmektedir; Türkiye ise yüzde 9,7 yaşlı nüfus oranıyla dünya ortalaması olan yüzde 9,6 oranına çok yakın yaşlı nüfus oranına sahiptir. Bu rakamların tehlike sinyalleri verdiğinin

* Komisyonun 21/10/2022 Kocaeli-Bursa Çalışma Ziyareti, 22/10/2022 tarihli İstanbul Çalışma Ziyareti, 24/11/2022 tarihli Mia Yaşam Merkezi İncelemesi, 3/11/2022 tarihli Ankara Çalışma Ziyareti, 6/12/2022 tarihli Uluslararası Yaşlı Refahı Çalıştayı Toplantı tutanakları tutanağa eklidir.

** (10/1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850, 5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983, 5984, 5985, 5986, 5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995, 5996, 5997, 5998, 5999) esas numaralı Meclis Araştırma Komisyonu Raporu tutanağa eklidir.

altını özellikle çizmek isterim. Türkiye, OECD ülkeleri arasında yaşam süresini en fazla uzatan ülke konumundadır; bu, iyi bir şey ancak genç nüfusa da daha fazla ihtiyaç olduğunun altını çizmekte fayda var.

İki hafta önce buradan Sayın Cumhurbaşkanımızın “3 çocuk” çağrısını tekrar etmiştik; artık bu çağrının Komisyonumuzun amentüsü olması gerektiğine inandığımı ifade etmek isterim. Bende de -burada itiraf edeyim- 5 torun, 3 çocuk var; onu da söyleyeyim. “En az 3 çocuk” tavsiyesini tekrar etmekte fayda var, Komisyon olarak mülhaza ediyorum.

Yine, dünyada toplam yaşlı nüfusa bakıldığında, Asya Kıtası’nın en fazla yaşlı nüfusa ev sahipliği yaptığı görülmektedir. Dünya yaşlı popülasyonunun yüzde 37’si Doğu ve Güneydoğu Asya’da bulunmaktadır. Siz de takdir edersiniz ki gelişmiş ülkelerde yaşlı nüfus oldukça fazla; buna karşılık, şimdilik dünya siyasetinde bir iddiası olmayan ülkede ise genç nüfus daha fazladır.

Kıymetli arkadaşlar, geçen hafta Tarım Bakanlığı ve AFAD’ı dinlemiştik ve Akademik Geriatri Derneğini dinlemiştik. Bugün Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyemizin bir uygulama örneğini dinleyeceğiz.

Sanırım mutabık kalınmış, önce Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyemizle başlıyoruz.

Süremiz yirmi dakika.

Kendinizi tanıtabilirseniz sevinirim.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Rüstem Keleş’in, Yaşlı Bakım ve Koordinasyon Merkezi (YADES) ile ilgili uygulamaları hakkında sunumu

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Saygıdeğer Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz; ben Rüstem Keleş, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteriyim.

Tuba Gökçen Hanım da ilgili birimde Şube Müdürümüz.

Öncelikle, bu Komisyon daveti için çok teşekkür ediyorum.

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyemizin “YADES” olarak kısaltılan Akıllı Yaşlı Bakım ve Koordinasyon Merkeziyle ilgili uygulamalarımızı sizlere hızlı bir şekilde özet olarak sunmak istiyoruz.

Az önce Başkanımızın ifade ettiği gibi, Türkiye yaşlı nüfus ortalaması 9,7 olarak gerçekleşmiş; Kahramanmaraş’ta bu oran yüzde 8 civarında. Dolayısıyla, aşağı yukarı Türkiye ortalamasına yaklaşan bir nüfus söz konusu. 65 yaş büyük nüfus Kahramanmaraş’ta 80 bin olarak ifade ediliyor.

Saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, bu projemiz 2019’a kadar klasik yöntemlerle yürümüş bir proje, 2019 yılından itibaren de sistem akıllandırılmış, teknolojiyle desteklenmiş ve bir “Akıllı YADES Projesi” olarak kısaca ifade edebileceğimiz şekle bürünmüş. Sizlere, kısaca, bu uygulamanın ana modüllerini ve parametrelerini sunmak istiyoruz. Projemizde, öncelikle yaşlı hizmetlerini klasik yöntemlerle yapmak yerine, teknolojiden yararlanarak, teknolojinin imkânlarından yararlanarak yaşlılara daha hızlı, daha etkin, daha konforlu bir hizmet sunmak ve tabiri caizse, hizmeti tam zamanlı hâle getirmek temel hedefimiz. İkincisi, hizmetin 7/24 uygulanabilirliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak; bunu amaçlıyor.

Kısaca, şimdi videoda izleyeceğiniz görüntülerde sistemin ana modüllerinden biri yaşlılarımızın evine yerleştirmiş olduğumuz bir panodan oluşuyor. Yaşlılarımız bu pano vasıtasıyla, panoyu kullanarak -panonun kullanımı çok kolay- kendileriyle ilgili arzularını, taleplerini, şikâyetlerini belirlemiş

olduğumuz hususlarımızı hızlı bir şekilde 112 Acil Çağrı Merkezine ya da bizim Belediyemizin çağrı merkezine ulaştırabiliyorlar ve sistem bizim merkezimizdeki bilgisayarlarla irtibatlı ve bilgisayarın başındaki operatörlerle irtibatlı.

(Video gösterimi yapıldı)

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Yaşlılarımızın kolay erişebileceği bir yere monte ediliyor. Burada gördüğünüz gibi, bizim çağrı merkezimiz, bilgisayarlarımızın başında elemanlarımız var; bu elemanlarımız yaşlılarımızın evlerindeki pozisyonlarını bire bir takip ediyorlar ve taleplerini alıyorlar.

Şimdi, az önce ifade etmiş olduğum klasik sistem geliştirilerek... Bir, akıllı bileklik, yaşlılarımızın her birine takılan akıllı bileklik; ikincisi, panik butonu; üçüncüsü, tansiyon aleti; şeker ölçüm cihazı ve gaz duman dedektörü olarak 5 ana modül var bu görmüş olduğumuz panoda. Şu anda, 385 kişiye net olarak hizmet veriyoruz, bu sayı 2019'da 150 civarındaydı, şu anda 385 kişiye hizmet veriyoruz. Yani şu görmüş olduğumuz 5 konu bizim evlerine yerleştirmiş olduğumuz panolardan direkt takip ediliyor. Yine bunun dışındaki parametreler -biraz sonra açıklayacağım- bizim gezici elemanlarımız tarafından takip ediliyor.

Bu cihazların özelliği, kesin Türkiye'de üretiliyor, daha önce dışarıdan ithal ediliyordu, şu anda yazılım dâhil Türkiye'de üretiliyor. 4 ana modülü var: Kablosuz teknolojisi var, nabız alarm entegrasyonu var, ev alarm entegrasyonu var ve acil buton entegrasyonu var. Bunlar tamamen dokunmatik, yaşlılarımıza bunun kısa bir eğitimini verdikten sonra yaşlılarımız ihtiyaç anında bu butonlardan herhangi birini kullanıyorlar, kullandıkları talebe göre bizim çağrı merkezimizden ilgili arkadaşlarımız derhâl olaya müdahale ediyorlar; sistem bu şekilde çalışıyor.

Akıllı bileklik; yaşlılarımıza ait nabız ve diğer saymış olduğum 4 parametreyi akıllı bilekle takip ediyoruz. Bir diğer uygulamamız, burada çok rağbet gören ve çok önemli bir uygulamamız alzaymır hastaları için ve demans hastaları için kullandığımız GPRS sistemiyle çalışan bileklik; onu da yine hastalarımızın üzerine takıyoruz. Mesela, bazen oluyor, hastalarımız evden çıkıp gidiyor, herhangi bir kişinin haberi olmayabiliyor; biz GPRS sistemiyle hastamızın nerede olduğunu, Kahramanmaraş'ın neresinde olduğunu hemen hızlı bir şekilde, kısa bir sürede buluyoruz ve tekrar evine getiriyoruz.

Çağrı merkezimiz, yaşlılarımızın evlerinde meydana gelen, olabilecek gaz kaçağı, su baskını, olabilecek yangın -yani dumana duyarlı- ve sağlık durumunun kötüleşmesi hâlinde ilgili kuruluşa vaka yönlendirmesi yapacak şekilde planlanmış durumda. Biz bunları ya direkt merkezden müdahale ederek ya da sahadaki elemanlarımızı uyararak -eğer o anda sahada elemanımız varsa- sahadaki elemanlarımızı yönlendirerek hızlı bir şekilde hastamıza müdahale etmesini sağlıyoruz.

Sistemin en önemli avantajları, bir defa, uzaktan efektif bir şekilde sağlık takibi yapıyoruz, 7/24 güvenlik takibi yapıyoruz. Bu çalışmalarımız bakım hizmetlerinde nitelik ve nicelik artışına sebep oldu. Sistemin kapasitesini daha iyi, daha fazla yaşlıya hizmet verir şekilde yapılandırmış olduk. Yani daha fazla insanla daha az yaşlıya hizmet verebilirken bu sistemle hem kapasitemizi artırdık, daha efektif hizmet verir duruma geldik. Yaşlılar ev ortamında kalıp bu hizmetleri almış oluyorlar yani yaşlılarımız herhangi bir sağlık bakım merkezine ya da herhangi bir huzurevine taşınmadan kendi evlerinde kendi ev konforlarında bu hizmeti almış oluyorlar ki bu, memnuniyeti oldukça artıran bir unsur. Aynı anda sisteme kayıtlı tüm yaşlıların takibi sağlanıyor yani aynı anda 385 yaşlımızı, bu sayı 500'e çıkarsa 500'ü, bu sayı 1.000'e çıkarsa 1.000 yaşlımızı takip edecek şekilde kapasiteyi genişletme imkânımız var. Aynı zamanda bu hem eleman azalmasına hem de araç sayısında azalmaya, kamuda verimliliğe neden olan bir uygulama oldu. Yine bizim birimimizin yaşlılara vermiş olduğu -belki başka illerde de sunulan- klasik hizmetlerimiz, temizlik hizmetleri, işte, berber hizmetleri, kişisel bakım hizmetleri

diyelim; bu tür hizmetler veriliyor. Ancak bunun yanında bir farklı hizmetimiz günlük sıcak yemek ulaştırıyoruz. Burada dikkat ettiğimiz husus; kesinlikle hijyenik ortamda son derece dikkatli bir şekilde, gıda mühendislerimizin kontrolünde ve tamamen yaşlılarımızın beslenme kriterleri dikkate alınarak özel yemek hazırlanıyor yani Belediyede personele çıkan veya diğer birimlere çıkan yemek değil, tamamen yaşlılarımızın taleplerine uygun, yaşlılarımızın beslenme kriterleri dikkate alınarak onların ihtiyaçlarına uygun şekilde menü belirleniyor ve ona göre, efendim, yemek çıkıyor ve kesinlikle yemek hijyenik koşullarda, tam zamanında evlerine ulaştırılıyor. Şu ana kadar başlamış olan bu hizmetimiz yani 2016'dan 2019'a kadar klasik yöntem, 2019'dan 2022'ye, bugüne kadar "modern yöntem" diyelim; yani "akıllı yöntem" diyelim şu ana kadar vermiş olduğumuz toplam hizmet aşağı yukarı 3 bine yakın ev temizliği, 5.295 kişisel bakım, 832 fizyoterapi hizmeti, evde sağlık hizmeti 3.726, sıcak yemek hizmeti 211.293, çağrı merkezine ulaşan kişi sayısı 11.600, psikososyal destek 3.782, ev tadilatı 34... Buradaki ev tadilatı yani hem evin, işte, ısınma bakımından, efendim, yağmura karşı vesaire birtakım önlemlerin alınması yanında evde yaşlılarımızın hareket konforunu sağlayacak şekilde tasarım yapılıyor yani mesela bazı evlerde eşikleri kaldırıyoruz, işte, bazı evlerde yaşlıların tutunabileceği, lavabolarda veya efendim oturma odalarında tutunabileceği birtakım imkânlar sağlıyoruz. Yani bu ev tadilatları tamamen, ağırlıklı olarak yaşlılarımızın evde konforlu bir şekilde günlük yaşamlarını sürdürebileceği şekilde planlanıyor. 174 refakat hizmeti -bunu biraz sonra detaylandıracağız- onun yanında da kurs gibi, gezi gibi, seminer gibi 655 civarında da aktivite planlanmış.

Biz aynı zamanda üçer aylık periyotlarla bu yaptığımız hizmetlerin değerlendirmesini yapıyoruz. Gördüğümüz gibi büyük bir memnuniyet söz konusu ancak çağrı merkezinde yani operatörlerden kaynaklanan nedenlerle erişilebilirlik konusunda şikâyetler aldık, hatta bu konuda operatörümüzü de değiştirdik, o konuda şikâyet vardı. Yani üçer aylık periyotlarla yaşlılarımıza anketler düzenleyerek bu anketleri değerlendiriyoruz, geri besleme yapıyoruz, sistemde iyileştirmeler sağlıyoruz. Burada yaptığımız en önemli hizmetlerden biri de gönüllü oryantasyon eğitimleri, şu ana kadar 17 dersten oluşan, sağlıklı yaşlanma, halk sağlığı sorunları, beslenme, yatağa bağımlı yaşlı bakım gibi yani sadece bu yaşlılarımız ve çevresine değil, genelde bizim merkezimizde olmayan ama bu konuda yaşlıyla ilgilenmesi gereken insanlar da buraya müracaat ediyor. Hem kendi elemanlarımıza hem yaşlılara bakan elemanlara hem de bunun dışında Kahramanmaraş'ta evinde yaşlı olup da bu konuda bilgi ihtiyacı olan insanlara eğitim veriyoruz, bu eğitimleri de gün gün artırıyoruz.

(Video gösterimi yapıldı)

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ

– Bu, yaşlılarımızın günlük aktivitelerinden, Başkanımızın bir ziyareti; gördüğümüz gibi el becerileri onların hem sosyalleşmesini hem tabiri caizse birbirleriyle tanışmasını sağlayan önemli etkinlikler yapılıyor. Bunların içerisinde özellikle el becerileri ağırlık kazanıyor; hem kendi bildikleri birtakım el becerilerini uygulama imkânları oluyor hem de biz onlara, onların taleplerine göre yeni birtakım kurslar ve imkânlar sağlıyoruz. Bu oldukça rağbet gören, oldukça memnuniyet uyandıran bir uygulamamız. Bunları çeşitli sergilerde sergileme imkânı da ortaya çıkıyor. Dolayısıyla onların da özellikle manevi bakımdan oldukça tatminlerini sağlayan, memnuniyetlerini sağlayan önemli bir uygulamamız.

Bunun yanında "Vefa" etkinliklerimiz var. Özellikle üniversitedeki sosyal hizmet birimlerinde okuyan gençlerimiz veya diğer birimlerden de bize müracaat eden gençlerimiz gönüllü olarak ön eğitimden geçtikten sonra yaşlılarımızı ziyaret ediyorlar, onlarla sohbet ediyorlar, ihtiyaçlarının karşılanması konusunda hem bizim ekiplerimize yardımcı oluyorlar hem onlarla bire bir irtibat sağlamış oluyorlar. Bu "Gönüllü Gençlik Hareketi" adı altında Kahramanmaraş'ta uyguladığımız ve gerçekten de çok güzel sonuçlar aldığımız bir uygulamamız.

Bunun yanında, şu anda ilçeler dâhil 10 noktada yaşlı dinlenme salonlarımız var. Bu salonlarımızda -bir sonraki slaytta göreceğiz- çeşitli aktiviteler var; işte televizyon, gazete, basın-yayın, değişik etkinlikler var. Yaşlılarımız orada bir araya geliyorlar yani evinden çıkıp gelebiliyorlarsa kendileri, gelemiyorlarsa onları biz alıp getiriyoruz. Orada, gündüz geliyorlar, istedikleri saate kadar kalıp akşam tekrar evlerine dönüyorlar. Buralarda da oldukça konforlu bir ortamda, sosyal bir ortamda dinlenmelerini ve zamanlarını geçirmelerini sağlıyoruz.

Bu konuda Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyemiz 2 ödül aldı; inşallah bu çalışmalarımızı daha da artırarak devam edeceğiz. Biz, insana hizmetin kâinatta yapılacak en önemli hizmetlerden biri olduğuna inanıyoruz Büyükşehir Belediyesi olarak, hem çalışanlarımızı böyle motive ediyoruz ve gerçekten bunu yani şekli bir yaklaşımdan öte işin insana hizmet odağını dikkate alarak insana hizmetin önemini öne çıkararak motivasyonumuzu bu duygu ve bu düşünceyle beslemeye gayret ediyoruz.

Son olarak bu uygulamalarımızın sonucunda sizlerle paylaşabileceğimiz şu önerilerimiz var: Sistem daha akıllı hâle getirilebilir yani parametreler artırılabilir, teknoloji geliştikçe sistem daha akıllı hâle getirilebilir. Sistemin karar vermesi de sağlanabilir yani bugün öyle tahmin ediyorum bir beş sene sonra bu robot teknolojilerindeki gelişmeler, bu teknolojideki gelişmeler sistemin karar vererek yaşlı hizmetlerinin evde belki bazı hizmetlerin kendiliğinden verilir hâle gelmesini sağlayacak.

Parametreler artırılabilir. Yaşlıların yaşadıkları mekânda günlük yaşamlarını kolaylaştıracak imkânları hazırlamaları gerekiyor, belediyelerin bu konuda yardımcı olmaları gerekiyor yani mesela çoğu zaman bize şöyle müracaatlar oluyor: “Ben, işte, anneme, babama bakacağım ama evde şu imkânlarım yok.” şeklinde. Biz, onlara destek oluyoruz, bu tür desteklerin sağlanması gerekiyor.

Sosyopsikolojik desteklerin artırılması gerekiyor ve bu konuda uzmanlıkların geliştirilmesi gerekiyor. Bu konuda belediyelerin teşvik edilmesi gerekiyor çünkü belediyeler bu konuda gerçekten diğer devlet kurumlarına göre çok daha hızlı, çok daha efektif hizmet veren kurumlar.

Acil sağlık hizmetleri verebilecek asgari sağlık elemanı istihdamı... Burada şunu kastediyoruz: Yani belediyelerde belki doktor, hemşire görevlileri var ama YADES biriminde özel olarak mutlaka bu konuyla ilgili sağlık ekibi bulundurulmalı, onu kastediyorum yani herhangi bir durumda hızlı müdahale açısından YADES ekiplerinin içerisinde mutlaka böyle bir birim bulunmalı.

YADES birimleri sadece şehir merkezlerinde değil, ilçelerde de yaygınlaştırılmalı, önerimiz. İstihdam edilecek personelin eğitim ve oryantasyonu son derece önem taşımaktadır hizmetin kalitesi bakımından.

Bu önerilerle ben sunumumu burada noktalamak istiyorum. Dinleme lütfunda bulunduğunuz için çok teşekkür ederim. Eğer sorularınız olursa cevap vermek isteriz.

Çok teşekkür ederim Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Biz teşekkür ederiz, sağ olun.

Maraş Belediyemize çok teşekkür ediyoruz.

Tabii ki bu arada dağıtmış olduğu ikramlar da Maraş Belediyemize ait, bunları da söylemiş olayım. Teşekkür ediyoruz.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Afiyet olsun Başkanım.

Başkanımız Hayrettin Güngör Bey’in de çok selamı var heyetinize.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Allah razı olsun.

Sorusu olan varsa alabiliriz.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Cihangir Bey...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Öncelikle hem sunum için teşekkür ediyoruz hem de gerçekten etkileyici bir çalışma, bu yönden de hem sizi hem Belediye çalışanlarını tebrik ediyoruz. Belki ben kaçırmış olabilirim sunum esnasında ama bunu sadece merkezde mi yapıyorsunuz yani şehir merkezinde mi yoksa diğer ilçelere ve köylere kadar bir ağ oluşturabildiniz mi ya da tamamlanma aşamasında mı? Bu konuda biraz bilgi verirseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Şu anda, Vekilim, merkezde ve en büyük ilçemiz Elbistan’da bu uygulama devam ediyor, diğer ilçelerde de yaygınlaşması konusunda çalışıyoruz.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Teşekkür ederiz.

Evet, Abdurrahman Bey, buyurun.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Çok değerli kardeşlerim, sunumlarınız için Kahramanmaraş Belediyesine, Değerli Genel Sekreterimize ve bürokratlarına teşekkür ediyorum.

Şimdi, bizim bu Komisyonumuz toplandığından beri konu hep merkezî yönetimden yapılan yaşlıların sorunlarını azaltmayla ilgili bu tür hizmetler ve yerel yönetimlerin de buna katkıları. Bu iki ayrı özellik gibi ama bugünkü sunumda da yerel yönetimlerin bu tür olaylarda daha kolay aksiyon alabildiğini görüyoruz. Yani merkezî yönetimin bu konuda yapacağı şeyler belli kurallara dayanırken belediyelerimizin bu işlemleri çok daha hızlı bir şekilde aksiyona dönüştürdüğünü görüyoruz. Örneğin, biraz önce verdikleri gibi “Benim evde yaşlı anne babam var ama bunlara bakacak şu türlü alet ya da evimin düzeninde bu eksik.” deniyor. Merkezden bunu hemen temin edip ulaştırmak gerçekten Aile ve Sosyal Hizmetler ya da Sağlık Bakanlığımızca daha uzun bir süreç alıyor. Bu da bu Komisyonumuzun çalışmalarının ne kadar önemli olduğunu ve buradan da yerel yönetimlere daha fazla destek vermemizin bu yaşlı hizmetlerinde, onların hayatını kolaylaştırmada sanki daha iyi olacağını bize bir şekilde gösterdi.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Teşekkür ederiz Başkanım.

Arife Hocam, buyurun.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Ben de Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreterimize teşekkür ediyorum.

Diğer vekil arkadaşlarımız sordular benim merak ettiğim konuyu ama ben, şimdi, 385 kişi üzerinden değerlendirdiğimiz zaman bunun için büyük bir bütçe ayırmak gerekiyor mu, onu merak ediyorum. Yani Belediyenize büyük bir bütçe ihtiyacı doğdu mu?

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Vekilim, şu ana kadarki harcamamız 5,5 milyon lira gibi bir rakam, belediye bütçesinin yanında hiç yani çok büyük rakam değil. Yani önemli olan sistemin kurulması ve bu sistemin verimli bir şekilde çalıştırılması. Bizim şu ana kadarki harcamamız 5,5 milyon civarında yani güncellenirse belki bu rakam

biraz daha artabilir ama Belediye bütçesi dikkate alındığında ve verilen hizmetin etkinliği dikkate alındığında, toplumdaki boşluğu doldurma gücü dikkate alındığında çok büyük bir rakam olduğunu düşünüyorum.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Ben de bu güzel örnekten dolayı, belki Komisyon olarak hani notlarımıza bunları alırsak, belediyelerimize bu konularda destek olup özellikle sağlık çalışanı bulundurma imkânı tanıyabilirsek... Çünkü en büyük eksiğin sağlık çalışanı olduğunu da ifade ettiler yani notlarımıza almayı öneririm ben de. Gerçekten büyük bir ihtiyaç, sağlık çalışanı olursa daha hızlı hizmet edeceğinizi söylemişsiniz.

Teşekkür ediyorum.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Bu 5,5 milyona sunulan hizmeti belki de merkezi bütçeden 10-15 milyon liraya bile almamız daha zor olabilirdi yani.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Evet, Sefer Hocam...

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Evet, teşekkür ediyorum. Ben bu merkezi birkaç defa -sanırım 3 defa- ziyaret ettim ve beraber merkez çalışanlarıyla birlikte yaşlılarımızı da ziyaret ettik. Hakikaten burada da sunum yapmasından dolayı sevinçliyim, şehirde böyle bir hizmet olmasından dolayı teşekkür ediyorum; sunumunuz için de teşekkür ediyorum. Tüm ekibe de selamlarımızı iletin lütfen.

Önemli bir hizmet veriyorlar ama tabii ki gönül daha da genişlemesini ve daha koordine olması gerekliliğini de ortaya koyuyor. Diğer ilçelerimizde de inşallah bunu programa almamız lazım. Bir de bu, tabii, tüm yaşlıları kapsamıyor, daha çok böyle “risk grubu” dediğimiz yaşlıları kapsıyor; yalnız yaşayan, yanında kimsesi olmayan yaşlılara yönelik. Ben bunların birçoğunun evine de gittim, tek başına yaşıyorlar, kimseleri yok; onun için de çok önemli. Tabii, en önemlisi de sosyal ilişkide bulunmak, onları ziyaret etmek, ziyaret ettiğimizde de çok çok mutlu oluyorlar. Tabii, onlar için böyle bir butonun olması ve sürekli Belediye tarafından izlenmesi ve gerekli desteğin verilmesi bir güvence. Ama en çok da yalnızlık yaşadıkları için bu insanlar yanlarına gidilmesini bekliyor, yanlarına gidildikleri zamanda da çok mutlu oluyorlar.

Teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Teşekkür ederim.

Eğer cüretimi bağışlarsanız biz Komisyonumuzu Kahramanmaraş’a davet ediyoruz; hem uygulamayı yerinde görmek hem ziyaret imkânları olur hem de Kahramanmaraş’ta sizi ağırlama imkânımız olur. Teşrif ederseniz de memnun oluruz.

Çok teşekkür ederiz.

BAŞKAN EROL KAYA – Hocam, buyurun.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Ben de bu güzel sunum için çok teşekkür ediyorum. Hizmetleri de çok beğendiğimi ifade etmem lazım.

65 yaş üstü 80 bin kişinin olduğundan, bu hizmetlerin de sadece 385 kişiye verildiğinden bahsettiniz. Biraz önce sayın vekil arkadaşımız bahsetti, bu işin maliyetini soracaktım yani yeniden ben de sormuş olayım. 385 kişide kalmanın sebebi nedir acaba? Daha fazla kişiye bu hizmet verilemez miydi? Ayrıca...

BAŞKAN EROL KAYA – Vekilim...

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Ben bir iki soru daha soracağım ondan sonra.

Şimdi bu ileri yaş aktiviteleri gerçekten çok önemli, onun için de tebrik ediyorum sizi. Yaşlıları, yalnız kalan insanları bir şeylerle uğraştırmak, zamanı güzel bir şekilde geçirtmek gerçekten çok güzel ama kaç kişi katılıyor bu aktivitelere onu merak ettim. Bütün semtlerinizde var mı? Mesela yaşlı dinlenme salonları için de aynı şeyi söyleyecektim; burada beş on semt adı yazılmış Kahramanmaraş'ta, bunları yaygınlaştırmayı düşünüyor musunuz? Yani yaygınlaştırmak gerekiyor aslında. Onların maliyeti neler, ne oluyor yani sizi çok yoracak bir maliyet midir? Ayrıca sağlık personelinin bulundurulması gerçekten önemli. Bir şekilde bu konunun da çözülmesinde yarar var.

Ben tekrar bu hizmetleriniz için çok teşekkür ediyorum.

Bir de hep şu kelimeyi kullanmışsınız: “Hizmet” kelimesini. Bu çok güzel, “yardım” yerine “hizmet” kelimesini kullanmanın yaşlıların psikolojisini ayrıca olumlu bir şekilde etkileyeceği kanaatimi de ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum Hüseyin Hocam.

Sayın Bakırlıoğlu buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Öncelikle hoş geldiniz, ikramlarınız için çok teşekkür ederiz. Güzel bir sunum yaptınız.

Burada genelde bu kişisel bakım, fizyoterapi, sıcak yemek, ev temizlemek gibi hizmetler artık Türkiye'nin hemen hemen her yerindeki çeşitli belediyelerde yapılmaya başlanmış olan bir şey, bundan herkes memnuniyet duyuyor. Sizin burada bir artınız, bir fazlalığınız bunu akıllı sistemlerle desteklemeniz, önemli bir şey bu.

Şimdi ben sunumunuzda kaçırmıştım. Zannedersen Kahramanmaraş'ta yaşayan 80 binin üzerinde 65 yaş üstü yurttaşımız var. Türkiye'de 8 milyonun üzerinde 65 yaş üstü yurttaşımız bulunmakta, bunun da yaklaşık sekizde 1'i, 1 milyonu da yalnız yaşıyor. Bu en büyük problemlerden bir tanesi. Yani bunu oranlarsak da -bilmiyorum elinizde bir rakam var mı- yaklaşık 10 bine yakın hanede 65 yaş üstü yurttaşlarımız yalnız yaşıyor. 385 yurttaşımıza da hizmet bürosu... Muhtemelen yalnız yaşayan yurttaşlardır onların önemli bir kısmı, büyük bir çoğunluğu. Yani bu durumda 10 bin rakamını kabul edersek daha alınması gereken ciddi mesafeler var, burada onu görüyoruz ama bu hiç değilse deneysel düzeyde de olsa bize bir rehberlik edecek, ışıktutacak bir hizmet.

Burada, özellikle, daha önceki oturumlarımızda, daha önceki Komisyon çalışmalarında da dile getirmiştim demans ve alzheimer hastalarına bilhassa akıllı bilekliklerin takılması konusunu çünkü bu çok yaşadığımız, sıklıkla yaşadığımız bir şey. Bilhassa kırsalda bunu ciddi şekilde yaşıyoruz, evden çıkıp gidiyor, haftalar sonra cansız bedenlerine ulaştığımız ne yazık ki vakalar var. Bu bakımdan bu önemli ve diğer belediyelere de bunun yaygınlaştırılması gerektiğini görüyoruz. Ve burada yapmış olduğunuz sunumdan esasında yerinden müdahalenin ne kadar önemli olduğunu, daha kolay olduğunu ve özellikle yaşlıların sorunlarında, günlük yaşamda karşılaştıkları sorunların çözümü noktasında yerel yönetimlerin daha fazla sorumluluk alması gerektiğini biz burada görüyoruz. Ve buradan da Sayın Başkanım yani şunu tartışmamız lazım Komisyonunda, siz de bir yerel yöneticisiniz, yani bu konuları da iyi biliyorsunuz, burada Meclis olarak bu sorumluluğu inisiyatifle bırakmamak lazım gibi geliyor bana. Yani belediye başkanlarının inisiyatifine bırakmaktansa bunu belli kanunlarla bir yükümlülük hâline getirmek lazım, belli büyüklüklerdeki belli özel bölgelerde.... İşte, zaten belli, 100 bin nüfusun üzerinde olan yerlerde kadın sığınma evleri yapmak kanuni bir yükümlülük bakıldığı zaman; ben buna benzer bazı yükümlülüklerin de belediyelerimize verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yaptıkları sunumdan dolayı da ayrıca Kahramanmaraş Belediyesine teşekkür ediyoruz.

Peki, hazır söz almışken onu sorayım, şöyle bir maliyet çıkarttınız mı: Yani yaklaşık 10 bin gibi bir rakamdan bahsediyoruz -benim tahminim bu, belki daha aşağıdır, daha kaba bir hesap bu- Kahramanmaraş'taki yalnız yaşayan 10 bin yurttaşımıza, 385 haneye bu hizmeti götürdüğünüz takdirde herhangi bir simülasyon hesaplamamız var mı, maliyet ne kadar? Yani burada 5,5 milyon lira, bu zaten herhâlde bir yıllık maliyet değil herhâlde.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Cihaz maliyeti Sayın Vekilim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Cihaz maliyeti... 385 cihazın maliyeti bu. O zaman buradan bir rakam biz de oturup çıkarabiliriz yani.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Çıkarılabilir.

Vekilim, burada tabii...

BAŞKAN EROL KAYA – Bitirelim, hepsine toptan...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yani 100 milyonun üzerinde bir rakam çıkar benim yaptığım hesaba göre. Bu da büyükşehir de olsa önemli bir rakam bütçelere bakıldığı zaman. Bu konuda belediyelerimizin de desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Ben teşekkür ediyorum.

Dilşat Hanım...

DİLŞAT CANBAZ KAYA (İstanbul) – Öncelikle, Sayın Başkanım, bu 3 çocuk meselesinin doğru bir cümle olmadığını ifade edeyim. Bu kadar ekonomik krizin, yoksulluğun olduğu yerde, bırakalım, onları, kaç çocuk olacağını aileler düşünsün.

BAŞKAN EROL KAYA – Hayır, yaşıyoruz. Yaşlılara kim bakacak?

DİLŞAT CANBAZ KAYA (İstanbul) – İşte, biz de 6 kardeşiz, anne-baba yaşlı ama 6 kardeşin hepsi, herkes aynı, eşit derecede bakmıyor; maalesef günümüzde böyle bunun şeyi olmadığını söylüyorum.

Teşekkür ederim sunumları için, gerçekten güzeldi sunumları.

Arkadaşlar zaten sordu, ben de toplam nüfusun sadece merkez mi ilçeler mi olduğunu soracaktım ama onunla ilgili bilgi verdiniz. Bu hizmet alıcılarının yani hizmeti gönderdiğiniz kişilerin kadın-erkek bağlamında sayısı var mıdır, onu merak ediyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Kadındır o.

DİLŞAT CANBAZ KAYA (İstanbul) – Evet, muhtemelen öyledir diye düşünüyorum ama net bir sayı var mıdır, onu merak ediyorum. Bir de hizmetlerde -Kürtçe ve Arapça- Türkçenin dışında dil var mıdır? Sonuçta orada yaşayan vatandaşlarımız da var, hani onlara dair şeyi nasıl çözebiliyorsunuz, onu soracaktım.

Tekrar teşekkürler.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Bu çocuk meselesini sonra konuşacağız.

Semiha Hanım, buyurun.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Başkanım, 3 hayırlı çocuk diyelim.

BAŞKAN EROL KAYA – Şöyle: Olayı çocuk boyutundan lütfen başka bir şey... Yani yaşlı bir toplumumuz var, artık tartışacak bir şey yok ve yaşlanmaya devam edeceğiz. OECD içerisinde de hamdolsun Türkiye hızlı ve sağlıklı yaşlanmayı ya da nüfusun artış hızını başarmış. Ya, burada ailelere çocuk yapın dedim, herkesin tabii ki takdiri ama başka bir çözüm bilmiyorum.

Buyurun Semiha Hanım.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – İktidar güven ortamını ve ekonomik ortamı sağlarsa insanlar çocuk yapar Sayın Başkan.

BAŞKAN EROL KAYA – Tamam, peki.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

Öncelikle, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyemize, Hayrettin Başkanımıza ve ekibine teşekkür ediyoruz. Cidden farklılıklarını bugün bize yapmış oldukları sunumla da ortaya koydular.

Ben iki tane soru sormak istiyorum: Birincisi, çağrı merkezimiz arandığı zaman ihtiyaç sahibi veya hizmet bekleyen vatandaşımıza ortalama ulaşım süremiz nedir? Bununla ilgili bir istatistiki bilginiz vardır. İkincisi de, hizmet alacak büyüklerimizi seçmede belirli bir kriterimiz var mı, hangi kriterlere göre hizmet veriyoruz? Onlar, mesela, yaşlı bakım merkezinde kaldıkları zaman belirli bir bedel ödeniyor, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız tarafından karşılanıyor. Size bunun karşılığında gerek hizmet alan vatandaşlarımız gerekse Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız tarafından bir ödeme yapılıyor mu?

Ben başarılarınızın devamını diliyorum, Hayrettin Başkanımıza da selamlarımızı iletiyoruz, kolay gelsin.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Sağ olun, teşekkürler.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz Semiha Hocam.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bir şey soracağım aynı sizinle bağlantılı.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Burada sizin sorduğunuz sorulara bir ilave koyalım. Mesela şöyle bir şey var: Sıcak yemekten bahsettiniz; sıcak yemekte illa ihtiyaç sahibi olması, gelir durumunun düşük olması esasında, evet, önemli ama gelir durumu iyi olduğu hâlde yalnız yaşayan, karı koca yaşayan, yemek yapamayan ve sıcak yemek ihtiyacı olan insanlar var. Bağış alıyor musunuz? Size böyle bir talep geliyor mu? “Benim maaşım var, maaşımın belli bir kısmını evime sıcak yemek getirilmesi karşılığında Belediyeye bağışlamak istiyorum.” veyahut da aşevine, o organizasyon neyse oraya “Bağışlamak istiyorum.” diye gelen talepler var mı; bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ettik.

Başka soru yok arkadaşlar.

Rüstem Bey, siz veya yetkili kim cevaplayacaksa, buyurun.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Ben cevaplayacağım.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Saygıdeğer vekilim, sırayla... Sorulmuştu, 4 branşta atölyemiz var; bunlar çini-seramik atölyemiz, müzik atölyemiz, akıl oyunları atölyemiz ve resim atölyemiz. Şu anda 4 branşta atölyemiz var ve bu

branşlarda yaşlılarımıza hizmet veriyoruz. Bu atölyelerin, bizim yaşlı bakım merkezimizin bu konudaki masrafı da, toplam maliyeti de yıllık aşağı yukarı 600 bin lira civarında yani çok büyük bir maliyet değil. Bütün ilçelerimizde merkez yok ama dokuz ilçemizden Elbistan'da var. Toplam 11 ilçemiz var; merkez ilçelerimizde zaten var, ayrıca Elbistan'da var ama aktiviteleri bütün ilçelerimizde yapıyoruz. Çünkü bizim ilçelerimizde ayrıca başka merkezlerimiz var, o merkezlerimize oradaki yaşlıları toplayıp bu aktiviteleri yapıyoruz, yaygınlaştırıyoruz.

BAŞKAN EROL KAYA – Yani anlamadım, orayı bir daha alayım.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Şimdi “Bütün ilçelerde bu hizmet, bu merkez var mı?” diye sorulmuştu.

BAŞKAN EROL KAYA – Evet.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Şu anda bizim merkez ilçelerimizde var yani Onikişubat ve Dulkadiroğlu ilçelerimizde, merkez ilçelerimizde var, ayrıca Elbistan'da bu merkezimiz var, diğer ilçelerimizde henüz yok.

BAŞKAN EROL KAYA – Yaşlıları alıp orada da...

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Ancak, ayrıca, diğer ilçelerimizdeki de oradaki yaşlılara dönük sosyal aktivite ve atölye hizmetlerini veriyoruz.

Şimdi, niçin 385? Burada, özellikle hiç kimsesi olmayan, geliri olmayan veya çok düşük gelir grubuna sahip bakacak kimsesi olmayan... Bunlar bize muhtarlar vasıtasıyla, sosyal hizmetler il müdürlüğü vasıtasıyla ya da Valilik vasıtasıyla bildiriliyor veya eğer bir türlü bize ulaşmışsa, biz bu şekilde ulaşıyoruz; bu şekilde müracaat eden tüm yaşlılarımıza hizmet veriyoruz. Mesela, bize 500 müracaat olmuş da biz 385'ine hizmet veriyoruz değil. Yani, bu kriterlere uyan şu anda bize müracaat etmiş veya bizim ulaştığımız 385 yaşlımız var, yoksa sistem 500'e de 1.000'e de ulaşacak kapasiteye de sahip; olduğu zaman da zaten reddetmiyoruz; bunu ifade etmiş olalım.

Efendim, bir diğer husus kadın-erkek oranıydı. Yaşlılarımızın dörtte 3'ü kadın, dörtte 1'i erkek yani hizmet alan kadın yaşlarımız daha fazla.

Sistem, farklı dillere adapte edilebilecek şekilde bir sistem yani şu anda yok ama... Mesela, bizde 100 bin civarında mülteci var, şu anda böyle bir müracaat olmadı, olursa biz Arapça ya da İngilizce... Yani, farklı dillere de hizmet verebilecek şekilde sistemi adapte edebilecek durumdayız, teknik olarak bu mümkün; bunu ifade edelim.

BAŞKAN EROL KAYA – Mümkünse yapalım.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Onu yapalım, inşallah. Biz de notlarımızı alıyoruz, inşallah, buradaki önerileri geri besleme olarak değerlendireceğiz.

Tuba Hanım, çağrı ulaşım ortalamamız maksimum kaç dakika?

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ TUBA GÖKÇEN – Başkanım, o sahada ekiplerimiz varsa en kısa sürede yani üç dakikada da ulaşmış oluyoruz... Ortalama on-on beş dakikada ulaşıyoruz.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Ortalama olarak on dakikayı geçtiğini zannetmiyorum. Yani, on dakikayı geçmiyor çünkü sistem şöyle: Çağrı ulaştığı anda, diyelim Kahramanmaraş'ın Dulkadiroğlu ilçesinin bir kenar mahallesinde

bir ihtiyaç hasıl olmuşsa sahadan yönlendirebiliyoruz yani illa merkezden göndermiyoruz, sahadaki elemanı yönlendirebiliyoruz; sistem buna müsait. Dolayısıyla, on dakikanın altında olduğunu düşünüyorum ama bunu da ölçelim.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ TUBA GÖKÇEN – Tamam.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Bu konuda herhangi bir bedel alınmıyor.

Şu sorulmuştu: “Yemek talebi olup da imkânı olanlara yemek veriliyor mu?” Burada bizim vurgulamaya çalıştığımız řu: Şimdi bizim günlük 1.500 civarında ihtiyaç sahibine verdiğimiz ayrıca bir yemek hizmetimiz var, o ayrı. Talep edenlere, ihtiyaç sahiplerine bedelsiz olarak ayrıca yemek veriyoruz. “Ben ücretle almak istiyorum.” diyenleri biz yemek şirketlerine yönlendiriyoruz, bizim verdiğimiz bu yemek ücretsiz. Ancak, biz yaşlılar için ayrıca kazan kaynatıyoruz, o 1.500 kişiye verdiğimiz genel yemeğın haricinde yaşlılarımız için özel malzeme, özel menü seçiliyor; onların sevdiği, onların sevdiği, onların beslenmesine uygun olarak gıda mühendislerimizin denetiminde ayrıca yemek çıkarıyoruz, onlar bizim genel yemek hizmetimizin tamamen dışında yani bu bir farklılık yemek hizmeti olarak, onu ifade etmiş olalım.

Herhâlde cevap veremediğimiz başka soru kalmadı.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Ben teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Ben bir ilave daha yapayım, bir tavsiyede bulunayım.

Şimdi, rahmetli babam ve amcam ömürlerinin son dönemlerinde böyle doğdukları yere gitmişlerdi, yaylaya gitmişlerdi falan. Yani orada yılda işte önce on beş yirmi gün sonra birkaç ay falan... Ben merak ettim, bütün yaşlılarda aynı şeyin olduğunu gördüm, sonra bunu uzmanlarla konuştuğumuzda şunu söylediler: “Yaşlılar kendi gençlik yıllarını arayarak aslında hatıralarıyla daha çok mutlu oluyorlar.” Sizden istirham edelim, dinlenme salonlarına, lütfen, Türkiye’de -bir bismillah deyin, örnek olsun- o dönemde kullandıkları dikiş makinelerini, radyoları yani kendi gençlik yıllarındaki alet edavatı koyarsanız ben mutluluk trendinin çok daha arttığını göreceğim. Bu dünyada da var yani pek Türkiye’de yok yalnız, hadi Maraş’tan başlayalım inşallah.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Yoktu, Maraş’tan başlayalım.

BAŞKAN EROL KAYA – Dondurmanın hatırına olsun ama böyle 2 dilimle bu işlerin olmayacağını da ifade edelim.

Çok teşekkür ediyoruz, Başkana da tebriklerimizi iletiyoruz.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETERİ RÜSTEM KELEŞ – Başkanım biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN EROL KAYA – RTÜK’ü alıyoruz.

Buyurun.

2.- *Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Başkan Yardımcısı İbrahim Uslu ve İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkan Yardımcısı Feyza Gizligider ’in, RTÜK’ün çalışma sistemi, çalışma alanlarının yaşlılarla ilgili kısımları ve ilgili verileri hakkında sunumu*

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; öncelikle hem şahsım adına hem de kurumumuz adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Bir kurul toplantısı nedeniyle, katılmak istemesine rağmen, programa katılamayan Başkanımızın da başta siz Sayın Başkan olmak üzere değerli milletvekillerimize selamlarını ve özürlerini ileterek konuşmama başlamak istiyorum.

Biz 3 arkadaş olarak programa geldik; Feyza Gizligider Daire Başkan Yardımcımız ve Ferza Demirkıran arkadaşımız, uzmanımız. Ben kurumumuzda hem yaşlıların hem de engellilerin sorunlarıyla alakalı koordinasyonu bizzat yürüttüğü için sunumu müsaadelerinizle Feyza Hanım’a bırakacağım ama soru-cevap kısmında da soruları bizzat cevaplamak için elimden geleni yapacağım.

Şimdi, müsaadeniz olursa sunumumuzu yapmak üzere sözü Feyza Hanım’a bırakıyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyursunlar.

RTÜK İNSAN KAYNAKLARI VE EĞİTİM DAİRESİ BAŞKAN YARDIMCISI FEYZA GİZLİGİDER – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu adına bilgi arzını gerçekleştirmeye çalışacağım. Sunumun başında öncelikle RTÜK’ün çalışma sisteminden özellikle de denetleme süreciyle ilgili olan sisteminizden çok kısa bahsedeceğim, akabinde, her çalışma alanımızın yaşlı vatandaşlarımızla ilgili olan kısımlarından ve ilgili verilerinden sizlere arz etmeye çalışacağım.

6112 sayılı Radyo Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’la radyo televizyon yayınlarının düzenlenmesi ve denetlenmesi görevi Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna verilmiştir. Bu görev kapsamında üst kurulun Ankara’daki merkezinde SKAAS sistemine kaydedilen yayınlardan ulusal ve uydu televizyon yayınları düzenli olarak, yerel yayınlar ise şikâyete bağlı olarak dönüşümlü olarak takip edilmektedir. Yayın hizmetlerinin denetimi 4 yöntemle yürütülmekte; RTÜK uzmanları tarafından resen yapılan doğrudan denetim, vatandaş bildirimleri yoluyla yani izleyici şikâyetlerinin değerlendirilmesiyle gerçekleştirilen izleyici denetimi, yayıncılık etik ilkeleri ve izleyici temsilciliği müessesesiyle yürütülen öz denetim ve RTÜK ile meslek kuruluşlarının iş birliğiyle yapılan ortak denetim. Söz konusu denetimler çerçevesinde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bünyesinde, uzmanlarımız tarafından 2021 yılında 1.768 adet, 2022 yılında ise 1.556 adet radyo ve televizyon değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Üst Kurul uzman ve uzman yardımcıları tarafından söz konusu raporlar hazırlandıktan sonra öncelikle İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığımıza, oradan da Daire Başkanlığının değerlendirilmesiyle birlikte Üst Kurula sunulmakta. Üst Kurula ulaşan rapor Üst Kurul toplantısında ele alınıyor ve oy çokluğuyla alınan bir karar yayıncı kuruluşlara tebliğ ediliyor. İlgili kararlar, Üst Kurul kararları idari yargı denetimine açıktır yani yayıncı kuruluşlar dilerlerse kararları yargıya götürebiliyorlar. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, söz konusu denetim sürecinde, programları yayınladıktan sonra ilgili kanun hükümlerine uygunluk açısından denetlemekte olup Üst Kurulun programları önceden görme, müdahale etme veya programları yayından kaldırma yetkisi bulunmamakta. Ayrıca, Üst Kurulun ne tür programların yayınlanacağına, programların hangi saat diliminde veya ne kadar süreyle ekranda yer alacağına, programı kimin sunacağına ve programlara kimlerin konuk olarak katılacağına müdahale etme yetkisi de bulunmamakta. Az evvel değerlendirme sürecinde bahsettiğim vatandaş bildirimleri kurum bünyesinde yürütülen izleyicilerin yayınlara ilgili geri bildirimlerini kayıt altına aldığımız bir sistem. Yılda ortalama 100 bin bildiri geliyor bu sisteme, izleyici şikâyetleri bu sistem sayesinde kategorize ediliyor ve değerlendirilmesi anlamında da bize kolaylık sağlıyor. RTÜK iletişim hattına 60 yaş üstü vatandaşlarımızdan yıllık ortalama 2 bin ila 3 bin arasında bildirim geliyor, tabloda da görüyorsunuz. Burada 2020 yılında bir farklılık var, o da pandemi koşulları sebebiyle medya tüketimi 2022 yılında arttığı için o seneye özgü olarak şikâyet oranında bir

artış var ama diğer yıllarda, 2017’den itibaren gördüğünüz üzere, 2 bin ila 3 bin arasında değişmekte. Aynı bildirimler konusu bakımından değerlendirildiğinde ise yaşlı vatandaşlarımızın medyada temsiliyle ilgili olarak yine 2017-2022 yılları arasında 1.512 adet bildirim geldiğini görmekteyiz. Bu bildirimler dizi filmler, reality şovlar ve kuşak programları türlerinde yoğunlaşıyor. Şimdi, bu bildirimlerden birkaçını sizlere arz etmek istiyorum. Yayınların yaşlılar üzerindeki etkisi kapsamında bir vatandaş bildirimini: “Dizi yaşlıları olumsuz etkiliyor, dizide yaşlı kadın ilaçla zehirleniyor, bunu izleyen 73 yaşındaki annem dört gündür içmesi gereken ilaçları içmiyor, zehirleneceğini düşünüyor. Bu tür dizilerde seyreden kitle dikkate alınmalı, sağlıkla ilgili olumsuz yönlendirmeler yapılmaktadır dizide.” ifadelerini içeriyor, başka bir örnek de var yine slaytımızda.

RTÜK’ün sorumluluk alanlarından biri de kamu spotlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi süreci. Üst Kurul, kamu kurum ve kuruluşlarından ve sivil toplum kuruluşlarından gelen bilgilendirici ve eğitici kamu spotlarını inceleyerek yayın ilkelerine uygun olanlar için yayınlanmasında kamu yararı bulunduğu karar ihdas etmektedir. Bu karar üzerine yayıncı kuruluşlar reklam sürelerine dahil olmaksızın kamu spotları arasından yine kendi tercih ettikleri kamu spotlarını yayımlayabilmektedirler. Üst Kurulun gündeminde 2017-2022 yılları arasında yaşlılarla ilgili olarak toplam 7 adet kamu spotuna tavsiye kararı verilmiştir, söz konusu spotlar tabloda yer almakta.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; şimdi, RTÜK Kanunu’nda yaşlı vatandaşlarımızla ilgili hükümler ve hâlihazırda yaşlı vatandaşlarımızla ilgili çalışmalara geçmek istiyorum. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’da “Engellilerin ve yaşlıların yayın hizmetlerine ve yeni teknolojilere erişimini kolaylaştırmak amacıyla gerekli tedbirlerin alınmasını teşvik etmek.” hükmü yer almaktadır. Ayrıca, yine aynı kanunun ticari iletişime dair 9’uncu maddesinde “Cinsiyet, ırk, renk veya etnik köken, tabiiyet, din, felsefi inanç veya siyasi düşünce, engellilik, yaş ve herhangi bir ayrımcılığı içermemek veya teşvik etmemek,” ifadeleri yer almaktadır. Bu hükümler kapsamında, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu medya hizmet sağlayıcılarıyla muayyen olarak gerçekleştirdiği çeşitli toplantılarda gerek yayın politikalarının oluşturulması sırasında gerekse de programların içeriklerinin hazırlanması aşamasında yaşlılarının medyada doğru temsil edilmesi veya yaşlılara yönelik programların hazırlanmasında azami hassasiyet gösterilmesi yönünde tavsiyeler de bulunmaktadır. Bunun yanı sıra alanla ilgili çalışmaların hassasiyeti göz önünde bulundurularak 2022 yılında gerçekleştirdiğimiz uzman yardımcısı alımında ilk defa 2 sosyal hizmetler mezunu uzman yardımcısı da üst kurulda istihdam edildi. Yeni arkadaşlarımızın çalışmalarımızda alana özgü farkındalığı artıracığına ve olumlu katkılar sunacağına inanıyoruz.

Yaşlı vatandaşlarımızı ilgilendiren çalışmalarımıza geçmek istiyorum: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının koordinasyonunda yürütülen Yaşlanma Vizyon Belgesi kapsamında “Toplumsal Hayata Katılım” başlığında yer alan “Yaşlıların deneyimlerinin gelecek nesillere aktarılmasına ilişkin programlar teşvik edilecektir.” eylemi kapsamında RTÜK de paydaş kuruluş olarak yer alıyor. Bu kapsamda, 2021 yılında Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun ödül verdiği programlardan biri de yaşlılara yönelik olan ve aynı zamanda yaşlıların temsili anlamında da doğru bir örnek sunan “Ömür Dedğin” programı. “Ömür Dedğin” programı, 2021 yılında “Yaşam Boyu Saygı Ödülü” kategorisinde ödüle layık görülmüştü.

Yine, teşvik kapsamında değerlendirilecek diğer bir çalışmamız da aile ve çocuk dostu yapım ve dizilerin teşvik edilmesi. 2018 yılında Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’a yayın hizmetlerinde ailenin ve çocukların korunması ilkesini gözeterek, ailenin bütünlüğü ve sürekliliği ile çocuk ve gençlerin gelişimlerini destekleyecek aile ve çocuk dostu yapım ve dizilerin teşvik edilmesine dair bir hüküm eklenmiştir. Bu hüküm kapsamında, bu esasları, kriterleri belirlemek

üzere Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordineli olarak çalışıp bir yönetmelik hazırladı. İlgili yönetmeliğin “Aile ve çocuk dostu yapım ve dizi değerlendirme ilkeleri” başlıklı 6’ncı maddesinin (3)’üncü fıkrasının (ö) bendinde: “Engelli ve yaşlılara yönelik farkındalık oluşturulması, toplumsal hayata katılarak aktif bir yaşam sürmelerinin desteklenmesi ve farklılıklarına saygı gösterilmesinin önemine vurgu yapılması,” ifadesi yer almakta. (p) bendinde ise “Engellilik ve yaşlılığa ilişkin negatif algıların önlenmesi,” kriterleri yer almakta. Bu yönetmelik dikkate alınarak RTÜK ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı birlikte çalışmaları yürütüyor. 2023 yılında söz konusu ödüllendirmenin gerçekleştirilmesini planlıyoruz.

Yaşlı vatandaşlarımızı ilgilendiren diğer bir çalışmamız ise; dezavantajlı bireylerin medya hizmetlerine erişimi kapsamında yürütülen çalışma. Sağırın, işitme ve görme engellilerin medya erişimini iyileştirmeye yönelik hizmetler, görme ve işitme kaybı gibi sorunların yaşlılıkta daha yüksek oranda ortaya çıkması sebebiyle yaşlı vatandaşlarımız için de medyaya erişim kolaylığı sağlıyor. Medya erişimini engellilerin ve yaşlıların her türlü engel, ihmal ve dışlanmaya karşı toplumsal hayatta ayrımcılığa uğramadan, etkin katılımlarını sağlamak kapsamında değerlendiren Üst Kurul, dezavantajlı bireylerin medyaya erişimlerini iyileştirme yönünde çalışmalarına devam etmekte. Bu kapsamda, 2016-2022 Stratejik Planı’nda “Dezavantajlı birey ve grupların medya görünürlüklerinin artırılması, sağlıklı temsillerinin oluşması ve yayına erişim şartlarının iyileştirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak” hususu yer almakta. Bu hususla ilgili kanun hükümlerine binaen 2018 yılındaki bir üst kurul toplantısında görme ve işitme engellilerin medya hizmetlerine erişiminin kolaylaştırılmasına yönelik bir yönetmelik çalışması kararı alınmıştı. Bu karara binaen de Sağırın, İşitme ve Görme Engellilerin, Görsel-İşitsel Medya Hizmetlerine Erişiminin İyileştirilmesi, Çalıştay 26 Aralık 2018-7 Ocak 2019 tarihleri arasında Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda gerçekleştirildi. Çalıştay Komisyonunda, medya hizmet sağlayıcı kuruluşların temsilcileri, ilgili STK’lerin temsilcileri, akademisyenler, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, TÜBİTAK, TÜRK SAT ve RTÜK’ün ilgili birimlerindeki uzmanların yanı sıra, belediyelerdeki engelli birimlerdeki birimden sorumlu kişiler katılım gösterdiler. Çalıştayın en önemli özelliği ise yayın yapması talep edilen taraf ile yani televizyonların temsilcileriyle, yayını talep eden engelli derneklerinin temsilcileri ilk kez RTÜK öncülüğünde aynı masada bir araya geldiler. Hem birbirlerini tanımaları, birbirlerinin sınırlılıklarını ve dezavantajlarını görmeleri ve ihtiyaçlarını anlamaları anlamında, empati kurmalarını sağlama anlamında çok verimli geçen bir toplantı oldu ve toplantı sonunda, çalıştay sonunda bir bildiri ortaya çıktı. Bu bildirinin en önemli özelliği, bütün katılımcıların mutabakatıyla oluştu bütün maddeler. O anlamda da hem medya tarafının hem engelli derneklerinin temsilcilerinin onayını alan bir bildiri oldu. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu da buna binaen, bildiriyi referans noktası olarak göz önünde bulundurarak bir yönetmelik metni hazırladı ve 11 Ekim 2019’da Resmî Gazete’de yayımlanarak yönetmelik yürürlüğe girdi. Ayrıca, bu söz konusu bildiri metni Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Komisyonunun 20’nci Oturumunda ülkemize yönelik hazırlanan sorulara cevap olarak 21’inci Oturumda verilen yanıtlar arasında tam metin olarak yer aldı.

Şimdi, yönetmeliğimizden bazı kısımları aktaracağım ancak yönetmeliğin çok ayrıntılı olması sebebiyle bütün maddelere burada yer vermedim, sadece özellikle yayınlı ilgili, ekrana yansıyan kısım ile ilgili birkaç maddeyi burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Engelli dostu programların yayın süresi, medya hizmet sağlayıcılarının aylık yayın süresinin altı ay içinde yüzde 10’una, iki yıl içinde yüzde 25’ine, beş yıl içinde yüzde 40’ına ulaşmak zorundadır. Ayrıca, oran artırımının ikinci ve üçüncü kademesinde sağlamaya çalıştığımız tüm erişim türlerine yer verilmesi yani eş erişimi teşvik etmek amacıyla -çünkü özellikle iki yıllık ve beş yıllık artış aşamasında bütün erişim türlerinde en az belli bir süreli yayın yapma zorunluluğu da getirdik- bu kapsamda bir ek maddeye daha yer verdik yönetmelikte bunu destekleyen. Ayrıntılı alt yazı, işaret dili ve sesli betimleme çeviri türlerinin biri

sesli betimleme olmak kaydıyla iki veya üçüne birden aynı programda yer verilmesi durumunda aylık sürenin hesaplanmasında her bir çeviri türünün ayrı ayrı değerlendirilebilmesine dair hüküm eklendi. Bu sayede tüm aile fertlerinin olabildiğince bir arada, örneğin televizyon izlerken bir arada olabilmeleri ve aynı ekranı paylaşabilmeleri sağlanmaya çalışıldı.

Yönetmeliğin diğer bir maddesi ise izlenme oranı daha yüksek olan akşam kuşağı programlarıyla ilgili. Yönetmelikle haftada en az iki akşam kuşağı programının engelli dostu program olarak yayınlanması zorunlu hâle geldi. Ayrıca, herhangi bir program engelli dostu olarak yayınlanmaya başladıktan sonra devam eden bölümlerinin de yine başka bir maddeyle engelli dostu yayın olarak devam etmesi zorunluluğu getirildi.

Yönetmelikte, habere erişim konusuna özel bir başlık ayrılmıştır. İfade ve haber alma özgürlüğünün sağlanması amacıyla medya hizmet sağlayıcılarının ana haber bültenlerinden birini günlük olarak işaret diliyle yayınlaması zorunluluktur. Ayrıca, koruyucu sembol sistemi yani yaygın bilinen adıyla “akıllı işaretler”in de bu yönetmelikle seslendirilmesi zorunlu hâle getirildi.

Kamu yayıncısı olması hasebiyle yönetmelikte TRT’yle ilgili sorumluluk alanını genişleten ayrı bir hükme yer verilmiştir. Bu hükümle TRT’ye kendi belirlediği üç kanalında engelli dostu yayın yapma zorunluluğu getirilmiştir. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, bu kapsamda, TRT 1, TRT Belgesel ve TRT Çocuk’ta engelli dostu yayınları gerçekleştirmeye başlamıştır.

Yönetmeliğin hedeflediği erişim düzeyine ulaşması ve daha çok vatandaşın bu hizmetten istifade edebilmesi amacıyla hem program çeşitliliğini sağlamak hem de erişim saatlerinin makul olmasını garanti altına almak için sürelerin hesaplanmasıyla ilgili bazı sınırlamalar da getirildi. Örneğin, ana haber bültenleri habere erişimin bir hak olması hasebiyle bu aylık sürelerin hesaplanmasına dâhil edilemiyor. Programların aralarında yer alan ticari iletişimler yani reklam süreleri yine sürelerin hesaplanmasına dâhil edilemiyor, engelli dostu bir yayın olsa dahi reklam sürelerini çıkararak hesaplamak zorundalar. Ayrıca, daha önceki uygulamalardan gördüğümüz üzere, gece benzer yayınların daha çok yapılmasından dolayı gece 02.00 ile 06.00 arasında yapılan yayınları da yine bu oranlara dâhil etmedik. Yayıncı kuruluşlar bu kriterlere göre gerçekleştirdikleri yayınların aylık olarak raporlarını da Üst Kurula göndermekte.

Söz konusu yönetmelik engelli vatandaşlarımız, televizyon kuruluşları ve STK’lerce memnuniyetle karşılandı. Bunun bir sonucu olarak da yönetmelik 2019 yılında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından erişilebilirlik ödülüne layık görüldü.

Hâlihazırda yürürlükte olan ve uygulanan yönetmelik kapsamında yayıncı kuruluşların ilgili erişim türlerinden yayın sürelerin baktığımızda, ayrıntılı altyazı aylık ortalama olarak altı yüz saat civarında, işaret dili çevirisi beş yüz, beş yüz elli saat civarında, sesli betimleme ise aylık altmış dakika olarak şu anda hizmet verilmekte. Ayrıca, bu yayınlarla ilgili olarak bizim ve hedef kitlenin memnuniyetle karşıladığı bir durum da yönetmelik kapsamında olmamasına karşın 5 adet yerel ve bölgesel yayıncımız da kendileri gönüllülük esasıyla engelsiz yayın gerçekleştiriyorlar.

Sayın Başkan ve değerli Komisyon üyeleri; şu anda çalışmaları devam eden diğer bir çalışmamız da Medyametre yani Medya Kullanım Alışkanlıkları Araştırması. 26 ilde 15 yaş ve üzeri en az 5 bin bireyle yüz yüze anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen araştırmanın üç aylık periyotlar hâlinde yılda 4 defa tekrarlanması planlanıyor. Araştırma bulguları içerisinde 60 yaş ve üzeri bireylerin verilerine de ulaşılabilecek. Bu kapsamda, demografik özelliklere göre televizyon, radyo, dijital platform gibi medya araçlarının yanı sıra sosyal medya ile internet alışkanlıklarına, habere erişim için kullanılan medya araçları ve medya araçlarına güven düzeyine dair istatistikleri de kapsamakta bu araştırma. Şu an saha çalışmaları devam ediyor araştırmamızın, 2022 yılı içerisinde tamamlanması planlanıyor.

Şimdi 2023 yılında gerçekleştirmeyi planladığımız çalışmalarımıza geçmek istiyorum. Belirli periyotlarla yayıncı kuruluşlarla toplantılar gerçekleştiriyoruz. Bu toplantılardan birini tematik bir konuyla yani yaşlıların medyada temsili ve yaşlılara yönelik programlarla ilgili bir konseptte gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Yayıncı kuruluş yöneticileriyle 3 ana başlıkta değerlendirme yapmayı düşünüyoruz; yaşlıların medyada temsili, yaşlılara yönelik hazırlanan programlar ve medya içeriklerinin yaşlılar üzerindeki etkisi. Şubat 2023'te gerçekleştirmeyi planlıyoruz bu programı da.

Planlanan ikinci çalışma ise engelsiz erişim kapsamında yönetmelik çalışmasıyla ilgili olarak bildiri hazırlama sürecinde görev alan yayıncı kuruluş temsilcileri, sivil toplum kuruluş ve kamu kuruluşu temsilcileriyle bir araya gelerek hâlihazırdaki uygulamaların değerlendirilmesini yapmak ve hani var ise eksiklerinin giderilmesi, ilavelerin yapılması anlamında bir güncelleme toplantısı.

Planlanan diğer bir çalışmamız ise yayın durdurmalarda yayıncı kuruluşlara sunulan alternatif yayınlar kapsamında, yaşlılarla ilgili yayınlara yer verilmesine dair bir çalışma. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 32'nci maddesinin 4'üncü fıkrasında, idari tedbir uygulanması sonucu yayını durdurulan programların yerine, aynı yayın kuşağında ve ticari iletişim yayını içermeksizin Üst Kurulca temin edilen, burada ayrıntılı olarak özellikleri belirtilen, kanun hükmünde konuları belirlenen kamuya yararlı programların yayınlanmasına dair hüküm yer alıyor. Bu hüküm kapsamında, yaşlıların hakları ve toplumda yaşadıkları sıkıntılarla ilgili farkındalık oluşturmaya yönelik yayınlara da yer verilebileceğini düşünüyoruz. Bu kapsamdaki çalışmamızı da haziran ayında, 2023 Haziran ayında tamamlamayı planlıyoruz.

Yaşlılara yönelik planladığımız son çalışmamız ise medyanın yaşlılar üzerindeki olumsuz etkilerini daha aza indirmek ve medyayı kullanırken farkındalıklarını arttırmak amacıyla yaşlılara yönelik medya okuryazarlığı seminerleri düzenlemek. 2019 yılı içerisinde Seyranbağları Huzurevi ve Yaşlı Bakım Merkezi'nde gerçekleştirilmesi planlanan medya okuryazarlığı semineri, pandemi koşulları sebebiyle huzurevi yönetiminin talebi üzerine ertelenmişti; seminerin, risk tamamen ortadan kalktıktan sonra tekrar gerçekleştirilmesi planlanıyor. Akabinde ise Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla koordineli olarak benzer bir eğitimin kısa videolar şeklinde hazırlanıp huzur evlerinde izletilmek üzere paylaşılabileceğini düşünüyoruz. Bu çalışmayla ilgili öngördüğümüz takvim ise Mayıs 2023.

Yaşlı vatandaşlarımızın sorunlarının çözümüne olumlu katkı sunacağımız, sunacağımızı düşündüğümüz önerilerimize geçmek istiyorum.

İlk önerimiz; yaşlıların hayatın çeşitli alanlarında yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin takibini yapmak, çalışmaların kurumlar arasında koordinasyonunu sağlamak amacıyla ilgili kurumların temsilcilerinin de yer alacağı kalıcı bir yaşlı hakları izleme ve değerlendirme kurulu kurulmasının sürece katkı sunacağını düşünüyoruz. İkinci önerimiz ise yaşlılarla ilgili çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşları ve kamu kuruluşlarının bu alanda bilgilendirici kamu spotu hazırlamasının teşvik edilmesinin yine sürece katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

Sayın Başkanım ve saygıdeğer milletvekilleri; RTÜK adına bilgi arzumuzu tamamladık. Değerli milletvekillerimizden gelecek her türlü öneri ve katkıyı almaktan da mutluluk duyarız.

Arz ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, soruları alacağız.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Sayın Başkanım...

BAŞKAN EROL KAYA – Bir şey mi söyleyeceksiniz?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Bir düzeltmede bulanacağım Sayın Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Slaytımıza bir kelime yanlış geçmiş onu düzelterek... Sizin de önünüzde bulunduğu için düzeltmek istedim. Kanunumuzun 32’nci maddesinin (4)’üncü fıkrasında “çevre eğitimi, özürlü sorunları...” diye geçen ifade kanunumuzda “engelli” diye değiştirildi ama muhtemelen slayta geçirirken teknik bir hata olmuş, onu düzeltmek istedim.

BAŞKAN EROL KAYA – Sorun yok.

Sayın Başkan, buyurun.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – RTÜK’e ve Feyza Hanım’a sunumları için çok teşekkür ediyoruz.

Bir de şunu öğrenmiş olduk: Aslında RTÜK’ün engelli ve yaşlılıkla ilgili bu tür çalışmaları konusunda bu kadar bilgi sahibi değildik yani RTÜK deyince sadece denetlemelerden mütevellit diye düşünüyorduk ama şimdi gördük ki hakikaten RTÜK’ün de... Bu özellikle, “Ömür Dediğin” programı bana denk geldiğinde hiç kaçırmadığımı, hakikaten...

BAŞKAN EROL KAYA – Yaşlanıyorsun ya.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Evet, sanırım bize de sirayet etti.

RTÜK’e bu çalışmalarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Bir de İbrahim Başkan RTÜK adına sosyal medyayı da çok iyi kullanıyor Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Öyle mi?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Teşekkürler Sayın Vekilim.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Sosyal medyada bayağı bir aktif.

BAŞKAN EROL KAYA – Ben görmediğime göre bu bir iddiadır yani.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Biraz daha aktifliği artıralım Sayın Başkanım.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN EROL KAYA – Peki.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli Komisyon üyelerimiz; bugün, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) saat ikide bir toplantı yaptı. Biz bugün RTÜK’ün sunumunu dinlerken -iki buçukta başladı toplantımız- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bir karar verdi. Bu karara göre şu anda yayın yapmakta olan Tele 1, 6112 sayılı Kanun’un 8/1-b bendine göre yani dil, din, ırk ayrımı gözeterek yayın yaptığı gerekçesiyle ki bu gerekçeye konu olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir parlamenterin, milletvekilinin söz konusu Tele 1’de yapmış olduğu bir eleştiriden dolayı üç gün boyunca karartma kararı aldığını öğrendik. Tele 1 hakkında şu anda üç gün boyunca RTÜK’ün vermiş olduğu kararla karartma kararı alınmış durumda. Büyük ihtimalle Tele 1 bunu yargıya taşıyacaktır. Umarım, yargının sonucunda bu hatadan dönülür, eğer olmazsa Tele 1 üç gün boyunca kapatılacak. Daha önce de buna benzer bir ceza verilmişti; bu, ikinci oldu. Bildiğim kadarıyla, bir kere daha tekrarlanırsa Tele 1 gibi seyredilen bir haber kanalının yayın hayatına son verilecek. Ben, burada, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun oy çokluğuyla almış olduğu bu kararın Türkiye’de ifade özgürlüğüne vurulmuş bir darbe olduğunu düşünmekteyim. Bu tip kararlar ister istemez televizyon kanallarında, haber kanallarında

bir otosansür görevi görecektir. Buna benzer çok karar verdi Radyo ve Televizyon Üst Kurulu. Şu anki Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun almış olduğu kararları, politikaları, tutumu Türkiye’deki halkın haber alma özgürlüğünün önündeki en büyük engel hâline getirmiştir Radyo ve Televizyon Üst Kurulunu. Ben Kurulun almış olduğu bu kararı kınıyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ettik.

Bitti mi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bitti.

BAŞKAN EROL KAYA – Peki.

Sayın Cihangir, buyurun.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Sayın İslam mı demek istediniz efendim? Soyadım İslam.

BAŞKAN EROL KAYA – İsmi ne ki, yanlış bir şey mi söyledim?

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Erol, benim ismim Cihangir, soyadım İslam.

BAŞKAN EROL KAYA – “Cihangir Bey” dedim, demedim mi?

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – “Sayın Cihangir” dediniz. Aslında “sayın”ı pek kullanmazdınız, ağzınızdan kaçtı herhâlde bu sefer.

BAŞKAN EROL KAYA – Yaşlanıyorsun ama olsun, kabul ediyoruz yaşlılığını.

Buyurun.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Vallahi ben onun çarelerini biliyorum, onu sen düşüneceksin Başkan.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Tabii, bu makamları temsil etmek önemli, hakkını vermek de önemli bir şey. Her neyse, onun çok üzerinde durmayacağım.

BAŞKAN EROL KAYA – Lütfen.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Söylediklerim şahsınıza değil ama temsil ettiğiniz kurumu ciddi anlamda protesto ediyorum; bunu iletin Sayın Başkana da bütün yönetim kurulunu teşkil eden, işgal eden kişilere de.

Bir televizyon kanalını... Evet, TELE1’de olay şu, ben kısaca özetleyeyim: Diyanetin, Diyanet İşleri Başkanlığının bugünkü iktidarın bir propaganda aracı hâline geldiği meselesini dillendiren Sayın Sera Kadıgil’in bu beyanına binaen bir kanalı cezalandırma. Olay vahim. Vahamet şuradan kaynaklanıyor: Bir daha böyle bir ceza alabilirse -ki RTÜK’ün bu uygulamalarına göre alabilir- bu kanal temelli kapatılıyor.

Türkiye gerçekten baskı ortamları gördü ama bu kadarını çok az gördü. Ben aşağı yukarı, 60 darbesi hariç... Evet, 60 darbesinde hayattaydım ama yaşıma çok küçük, hatırlamam mümkün değil fakat 12 Mart dâhil hepsini hatırlarım. Evet, sert dönemler yaşadık fakat bu kadar kalleşçe bir dönemi hiç yaşamadık yani hukukun bu kadar askıya alındığı, mahkemelerin.... Yine şöyle bir kaygırı gördük, birtakım meselelerin hukuk olmasa da belli yasalara oturtulması çabasını gördük. Ama bugünkü pervasızlıkta ne yazık ki bunlar da yok.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Ama “kalleşçe” biraz ağır oldu.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Ağır, mesele ağır da o yüzden, mesele ağır.

Yani kanalla bütün görüşleri paylaşmak mümkün değil, Sayın Kadıgil’le de bu görüşleri paylaşmak mümkün değil ama biz bunu zaten söylüyoruz. Bugünkü Diyanet İşleri Başkanlığı... Ben bir Müslümanım, ben bir Müslümanım ve Müslümanca yaşamaya gayret eden bir insanım ama şunu açıkça söylüyorum ki bugünkü Diyanet İşleri Başkanlığı başımızdaki Erdoğan’ın ve bu AK PARTİ’nin ve onun ortaklarının bir propaganda aracı hâline gelmiştir.

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Cihangir...

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Yapmayın ya! Yapmayın ya! Yapmayın ya!

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Kesmeyin.

Bu sözü burada tekrarlıyorum ki Komisyona tekrar şey yapsın.

BAŞKAN EROL KAYA – Temiz bir dile davet edeyim ben seni de... Hiç hoş değil yalnız, bu ifadenin...

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Benim dilimle yıkansanız bütün iktidarı temizler Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, ben RTÜK’e söylenecek çok fazla bir söz bulmuyorum yani daha doğrusu söylemeye değer bulmuyorum bunun dışında. Eğer RTÜK “RTÜK” olsaydı, bugün devlete ait olan radyo ve televizyonları denetler ve iktidar partilerine ne kadar zaman ayrıldığını, muhalefet partilerine ne kadar zaman ayrıldığını ve bugün son derece sofistike bir şekilde yapılan, insanların bilinçaltına hitap eden ve aslında yasaklanan ve dünyada birçok yerde yasaklanan ve Türkiye’de de yasaklanması gereken sinsi propaganda yöntemlerini araştırmaya girişirdi. Ama RTÜK de ne yazık ki iktidarın bir propaganda aracı hâline gelmiştir.

Sözlerim bu kadar.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür etmiyorum. İfadelerinizi çok çirkin bulduğumu söyleyeyim yalnız.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – O sizin haddiniz... Siz Başkansınız konuşulanlara teşekkür edeceksiniz.

BAŞKAN EROL KAYA – Yani ben sizden bir şey rica edeyim: Bu Komisyonun mehabetini bozmayın lütfen.

İsminizle hitap ettim size, “Sayın Cihangir” dedim, buna itiraz ettiniz. Cumhurbaşkanının ismini anmasını öğreneceksiniz. Bu çok yanlış, çok çirkin yani. Size de yakışmıyor. Ha, milletvekilisiniz yani seçim atmosferinde kendinizi göstermek istersiniz ama burası onun yeri değil.

Buyurun hocam, size söz verdim.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Söylediklerinize karşı cevap vermek istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN EROL KAYA – Ben gerekirse vereceğim.

Tamam Hocam.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Ben de RTÜK’e bu güzel sunum için teşekkür etmek istiyorum özellikle de engelli vatandaşlarımızın memnuniyetini de sahada gördüğüm için, engelli yayın dostu oldukları için. Gerçekten bunlar güzel yayınlar ve sayılarının da oranlarının da artmasını diliyoruz.

Sadece, bu sosyal medyayı çok yoğun kullandığımız için RTÜK’e yapılan şikâyetler -tabii ki- bizzat size yapılmayınca sosyal medyada görüntülenmesi size bir şikâyet olarak kabul ediliyor mu Kurumunuzda yoksa illa da kişisel başvuru mu şart? Bunlar bir an önce cevaplandırılırsa olay büyümeden biz daha memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Selva Hanım buyurun, Başkanım buyurun.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Başkanım, ben de teşekkür ediyorum.

Komisyon üyemizin maksadı aşan konuşmasını da hiç tasvip etmediğimi de buradan ifade etmek isterim.

Benim sorum şu olacak, teşekkür ediyorum RTÜK’e burada hem Feyza Hanım’a hem İbrahim Bey’e: Medyametre, Medya Kullanım Alışkanlıkları Araştırması yaptığınıza çok çok sevindim. Özellikle 60 yaş üzerinde kaç denek üzerinde yapılacak bu; bunu merak ediyorum.

Bir de sorular noktasında, biraz daha açabilirseniz eğer elinizde varsa veya zihninizde yoksa da iletebilirseniz sevinirim. 2022 yılı içinde tamamlanacağını söylüyorsunuz, sonuçlarını bizimle paylaşsanız en azından raporumuza girmesi anlamında faydalı olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Ben bir ilave yapmak istiyorum. Bu kamu spotuyla ilgili baktım, sadece Darülacezeyi gördüm. Yani sistem size bir kurumun talep etmesi şeklinde midir yoksa geniş bir yelpazesi var mı? Türkiye’dekinde gördük, biraz dar. Dünyada bu sistem nasıl işliyor?

İkinci sorum da: Bu engelli dostu programlarla ilgili “Beş yıl içerisinde yüzde 40’a ulaşacak.” dediniz yanlış anlamadıysam, bununla ilgili bir şeyiniz var mı?

Bir de bu yayın cezası verilenlere hazır karartma ve kapatma yerine böyle saygılı programlar -koysanız yani- düşünülüyor mu yaşlılıkla ilgili falan, böyle düşünülür mü, var mıdır, buna engel bir şey var mıdır ya da uygulanabilir mi?

Teşekkür ederim.

Buyurun.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; sorularınıza cevap vermeye çalışayım.

Bugünkü Kurul kararıyla alakalı sayın milletvekillerimizin eleştirilerini not aldık hem Kurum Başkanımıza hem de Yönetim Kurulu üyelerimize konuyu ileteceğiz. Ama sadece teknik olarak şunu ifade etmek isterim: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu kararlarının tamamı Ankara İdare Mahkemesi tarafından yargısal denetime tabi tutulmaktadır. İlgili kuruluş, sivil toplum kuruluşları veya gazete cemiyetleri tarafından kararlar yargıya taşınmaktadır. Eğer ki yargı tarafından bir aksi karar alınmadığı müddetçe kararlar uygulanmaktadır.

Ben diğer vekillerimizin sorularına geçmek istiyorum. Sosyal medyada kişilik haklarının ihlali veya sorunlu yayınlarla alakalı sürecin nasıl yürüdüğünü ifade etmek istiyorum. Uzmanlarımız tarafından düzenli olarak hem sosyal medya hem basın taramaları hem CİMER hem de RTÜK İletişim Merkezine gelen şikâyetler üzerinden titiz bir araştırma ve denetim süreci devam etmektedir. Bu raporların yazılması veya müeyyidelerin uygulanması noktasında herhangi bir müracaat söz konusu, daha doğrusu, şart değildir Sayın Vekilim. O yüzden, uzmanlarımız tarafından bir ihlal görülmesi durumunda resen ilgili süreç başlatılmaktadır hem o kanalı denetleyen uzman ve uzman yardımcılarımız

hem daire başkan yardımcılarımız, daire başkanlarımız tarafından sosyal medya taramaları da günlük olarak kendi kanallarıyla sınırlı olmak şartıyla sürekli devam etmektedir. O yüzden, biz bu süreçleri yürütmek için herhangi bir müracaat şartı veya bir dilekçe veya bir başvuru aramamaktayız.

Medyametreyle ilgili Sayın Vekilimizin sorusuna cevap vermek istiyorum: Evet, biz de bu sene çok kapsamlı bir şekilde, belki de ilk defa çok büyük, çok geniş bir yelpazede bulunan bir alanda yılda 4 defa olmak üzere periyodik bir araştırmanın startını verdik. Şu anda elimizde açıkçası 60 yaş üzeri denekle alakalı bir veri yok, daha doğrusu veri ilgili şirkette var, oradan temin ettikten sonra Sayın Komisyon Başkanımıza ve Sayın vekillerimize de iletebiliriz. Sonuçlarla alakalı da tüm sonuçları analizler yapıldıktan sonra Komisyonumuza, Komisyon Başkanlığımıza memnuniyetle ileteceğiz ve konuya ilişkin tekrar bir sunum veya bilgi talep edilmesi halinde de ilgili daire başkanımız veya ben de gelip ayrıntılı bilgiyi arz etmeye çalışırız Sayın Vekilim.

Kamu spotlarıyla alakalı sürecin nasıl olduğunu sordu Sayın Başkanımız. Tabii, Radyo Televizyon Üst Kurulu genelde başvurular üzerinde kamu spotlarının bir kamu yararı içerip içermediği veya yayın ihlali içerip içermediği noktasında bir inceleme yapıp spotla alakalı da “Kamu yararı vardır.” kararı verdikten sonra yayınlanmasını yayın kuruluşlarına tavsiye etmektedir. Bu konuyla alakalı, evet, başvurunun sınırlı olduğunu biz de tespit ettik, 2017-2022 yılları arasında toplam 8 başvuru var. Bunun arttırılması noktasında ilgili sivil toplum kuruluşları veya Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızla bu toplantıdan sonra temasa geçme planları bizim de yol haritamız içerisinde yer almaktadır. Tabii, Radyo Televizyon Üst Kurulu kendi de zaman zaman, çok nadiren de olsa kamu spotları hazırlamakta ama bu genelde doğrudan Radyo Televizyon Üst Kurulunun kendi alanıyla alakalı oldu şimdiye kadar. Örneğin, akıllı işaretlerin çocuklara aktarılması noktasında bir animasyon yaptırmiştık ama Sayın Başkanımız güzel bir noktaya değindi, özellikle program durdurma cezası alan kuruluşların “ikame yayın” dediğimiz yayınları yayınlamaları noktasında bizim yayın havuzumuzda yaşlılarla alakalı bir yayının olmadığını bu vesileyle biz de tespit ettik. Buraya yirmi-yirmi beş dakikalık bir yayın yaptırabilmek noktasında hem kendimiz Kurum olarak hem Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı hem de STK’ler olarak, belki darülaceze olarak birlikte ilgili çalışmaları başlatacağız, 2023 yılında da bu konuyla alakalı özel bir çalışma da yine önerilerimiz arasında.

Engelli ve engelli dostu yapımlarla alakalı istatistiklerden bahsetti Sayın Başkanımız. Bu da yine bu Komisyonumuzun, bizlerin belki bu konuda biraz daha hareketlenmesine ve daha sıkı takip etmesine vesile olacak yayın kuruluşlarımızla alakalı ilgili yazışmalar tamamlandıktan sonra. Şu anda bazı kuruluşlarımızda çok az da olsa rakamların tutturulmadığına veya eksik olduğuna dair veriler ilk aşamada görünmekte ama bunları en kısa sürede tamamlayabilmek için biz de kuruluşların üst yönetimleriyle temasa geçeceğiz Sayın Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Arkadaşlar, tekrar soru mu istedik?

Başkanım, buyurun.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sunumunuz için de teşekkür ederim. Ben hemen 2 kısa soru soracağım, bunlardan bir tanesi; vatandaş bildirim örneklerini de yazmışsınız burada, bu örnekler üzerinde nasıl bir işlem yapılıyor? Toplumun yapısını bozmaya yönelik birçok dizi var bu ülkede televizyonlarda, burada da 2 tane örnek vermişsiniz. Bunlarla ilgili RTÜK ne yaptı, onu öğrenmek istiyorum.

Bir diğer sorum: RTÜK, yani siz gerçekten Türkiye’deki basın kuruluşları arasında adil davrandığınızı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Dilşat Hanım, buyurun.

DİLŞAT CANBAZ KAYA (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, şeyi zaten biliyoruz, biraz önce arkadaşlarımız da söyledi, birçok kanala, yayın kuruluşlarına yasaklar geliyor. İfade özgürlüğü diye... Zaten bu ülkede ifade özgürlüğünün olmadığını en azından kendi adıma söyleyebilirim. Öyle olmadığını biliyoruz gelen cezalarla ve birçok şeylerle ifade edilenlere de baktığımızda. Şimdi, birçok kanalda iktidarın muhalefete karşı, özellikle muhalefete karşı nefret dili var, nefret dili söylemleri var. Şimdi, siz yargıdan bahsettiniz ama peki RTÜK gerçekten orada yapılan... Bir vekilin konuşmasından bahsettiler ya da, işte, bir siyasi temsilcinin konuşmalarından dolayı kanallar kapatılıyor ya da uyarılar getiriliyor. Peki, her gün televizyon programlarını izliyoruz, her gün muhalefete karşı gerçekten böyle nefret dili kullanılarak ifade ediliyor. Şimdi, RTÜK tarafsız bir kurum mudur? Bizce değil, hani, onu zaten biliyoruz. İkincisi, iktidara yani şu anki iktidara dayalı TV programlarından, yayınlardan, televizyon programlarından tutalım da, işte, basın yayın organlarında buna dair bir denetleme yapıyor mu RTÜK? Mesela, arkadaşlar Halk TV’den ya da Tele1’den bahsediyorlar, işte, ya da örneklerini çoğaltacağımız birkaç kanal var. Hani, onlara yaptığımız uygulama iktidara yakın olan medya kuruluşlarına da aynı şekilde yapılıyor mu? Buna dair bir şey soracağım.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Ceza var mı?

DİLŞAT CANBAZ KAYA (İstanbul) – Aynen öyle, mesela bir ceza, bir uyarı var mı bunu sormak istiyorum.

Bir de bu kadar TV programı ve -bu sorum olsun en azından- diziler var, bunun bakım yüküyle ilgili, oralarda dizi programlarında da TV’lerde de genelde cinsiyetçi iş bölümleri hep kadınlar üzerinden gidiyor. Maalesef bir anlayışın ürünü olarak da oraya çıkıyor. Bunların değişmesi hakkında bir düşünceniz var mı? Genelde cinsiyetçi iş bölümü... İşte, televizyon programlarında kuşak programlarına baktığımızda da genelde kadınları hedef alan -ya da kadınlara- iş bölümü veriliyor, buna dair bir şey düşünüyor musunuz değiştirmeye yönelik, onu soracaktım.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

İbrahim Bey, buyurun.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Tabii, öncelikle sayın vekillerimizin şikâyetlere dair sorularına cevap vermek istiyorum. Şikâyetler, biraz önce de bahsetmiş olduğum gibi, birçok kapsamda, birçok alanda ve birçok mecrada uzmanlarımız tarafından değerlendirilmektedir. Teknik olarak da bir ayrıntıyı ifade etmek istiyorum. Uzmanlarımız denetlemiş oldukları veya düzenlemiş oldukları veya takip etmiş oldukları kanalları dört aylığına takip etmektedir. Örneğin ben “X” uzmanıysam “Y” kanalının denetiminden dört aylığına sorumluyum. Bu, hem bir “bakar körlük” diye ifade edilen veya, işte, belki biraz “yorgunluk” diye ifade edilen, sürekli hep aynı kanalın izlenmesinden kaynaklanabilecek sorunları çözmek açısından dört ayda bir uzmanlarımızın kanal değişimi yapılmaktadır. Burada, örneğin bir vatandaşımın biraz önce bahsetmiş olduğumuz CİMER, RTÜK İletişim Merkezi veya uygulama gibi birçok alandan bu kanalı şikâyet etmesi durumunda ertesi gün, ertesi sabah uzmanımız bilgisayarını açtığında, şikâyet ekranını açtığında otomatikman tüm şikâyetler uzmanımızın önüne düşmektedir. Uzmanımızın da sorumlu olduğu yayın kuruluşuyla alakalı, tabii ki binlerce şikâyet gelmekte, burada biraz da biz uzmanlarımızın açıkçası uzmanlığına da güvenerek değerlendirmeleri onlara bırakmaktayız yani burada uzmanlarımız neye rapor yazmamak veya şikâyetin hangisinin ciddi olduğu, hangisinin gayriciddi olduğu ilk değerlendirme uzmanlarımız tarafından verilmektedir. O yüzden, tüm şikâyetlerin öncelikle uzmanlar tarafından incelemeye alındığını ve denetlendiğini, dikkate alındığını ifade etmek isterim.

“Adil davranılıyor mu?” diye Sayın Vekilimizden bir soru geldi. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu belki diğer üst kurullar açısından da farklı bir yerde yer almaktadır, hatta Avrupa’da da farklı bir yerde yer almaktadır; hem kurul üyelerinin tamamı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, Genel Kurul tarafından seçilen tek kurul olması, aynı zamanda da statüleri, kuruluşu ve varlıkları da Anayasa’nın 133’üncü maddesinde yer alan yani tek anayasal kuruluş olması açısından da farklı bir yerde yer almaktadır. Hem Anayasa hem de ilgili kanun Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun tarafsız, objektif ve adil davranmasını zaten zorunlu kılmaktadır. Bu, isteğe bağlı bir durum değil, zaten kanunun ve Anayasa’nın emretmiş olduğu bir hükümdür.

Yasaklarla alakalı, nefret dili söylemlerinin olduğu ve RTÜK’ün yine tarafsız olup olmadığı, iktidara yakın olduğu, muhaliflere farklı uygulama yaptığına dair sorulara cevap vermek istiyorum. Tabii, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bulunmuş olduğu hem anayasal statü hem de kanunun emretmiş olduğu hükümler çerçevesinde bakıldığında, hiçbir yayın kuruluşunu “muhalif” “iktidara yakın” “yandaş” “candaş” gibi kabul edilmesi mümkün olmayan tanımlarla etiketlememektedir. Tüm yayın kuruluşları, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu açısından bakıldığında bir medya hizmet sağlayıcı kuruluştur; yükümlülüklerini yerine getirdiği takdirde, şartlarda kanunun emretmiş olduğu çerçevede hem denetimleri yapılmaktadır hem de gerekli düzenleme faaliyetlerine tabi tutulmaktadır. Açıkçası konunun bu bağlamda değerlendirilmesi gerekmektedir. Tabii, nefret dili söylemleriyle alakalı, bizim uzmanlarımız, yine biraz önce de bahsettiğim gibi denetimleri yaparken ne bir siyasi parti adına hareket etmekte -zaten hepimiz kamu görevlisiz bu bağlamda bakıldığında- ne de herhangi bir siyasi partinin aleyhine hareket etmektedir ama sayın vekillerimizin bu konuda tespit etmiş oldukları net bir durum varsa bize iletmeleri durumunda biz ivedilikle konuyu incelemeye alacağımızı da burada ifade etmek isterim.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Mesela “sürtük” lafı için bir şey yaptınız mı hiç, kanalları incelediniz mi? “Sürtük” dedi ya Cumhurbaşkanı onu veren kanalları incelemeye aldınız mı?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Efendim, onunla alakalı gerekli inceleme yapıldı ve uzmanımız tarafından herhangi bir rapora gerek duyulmadığına dair bir rapor oluşturuldu.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Yani “sürtük” doğru mu diyor? Size de “sürtük” denilebiliyor mu mesela?

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – “Sürtük” diyor... O zaman şöyle bir şey var yani isterse bin uzman olsun hepsi aynı şeyi söyler, o yüzden bin uzmana gerek yok, bir uzman yeter; bakış açıları aynı, değişen bir şey yok.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Yani o bir uzman sizi mi belirtiyor?

BAŞKAN EROL KAYA – Şimdi, arkadaşlar...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Komisyon bunun için var.

BAŞKAN EROL KAYA – Yok, istirham ediyorum.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Komisyona RTÜK yaşlılar için gelmiş.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Aynen öyle.

BAŞKAN EROL KAYA – Arkadaşlar, geçen hafta şöyle bir şey söylemiştiniz.

Burayı bir yapı olarak kullanacaksak arkadaşlar, bakınız, şunu söyleyeyim size yani milletvekilimiz, geçen hafta dediniz ki arkadaşlar siz söylediniz bunu- kendi “Komisyona gelen arkadaşlarımız kendi kurumlarını tanıtarak burada yaşlılara dönük şeylerin çok az veya sığ kaldığını hatta yetersiz olduğunu...” söylediniz. Bugünse burada kurumlarla ilgili değerlendirme yaparken hem üslup olarak hem de siyaset olarak da yani hiç Komisyonumuzla alakası olmayan noktaya kayıyorsunuz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şöyle...

BAŞKAN EROL KAYA – Ben şunun altını çizerek söyleyeyim öncelikle yani bu doğru bir şey değil, bu yöntem de doğru değil.

Ben teşekkür ediyorum.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM USLU – Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN EROL KAYA – Komisyon toplantılarına, arkadaşlar, saha çalışmalarımız dolayısıyla dinlemeye bir süre ara verelim. Bir süre ara veriyoruz derken yeterli dinlemeyi zaten yaptık. Ankara Üniversitesi ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla iş birliği içerisinde nasip olursa kasım ayının sonu gibi -inşallah, tarihi netleşince size bildireceğiz- bir çalıştay düzenleyeceğiz. Cuma günü nasip olursa Kocaeli, Bursa ve İstanbul gezimiz olacak, daha sonra da ertelediğimiz Ankara ziyaretimiz olacak. Çalıştaya hibrit katılım sağlayarak... “Hibrit” diyorlar herhâlde bu şeye. Çin, Azerbaycan, Almanya ve İsveç hibrit olarak yani daha doğrusu on-line Türkiye’den de 30 akademisyenin yani yaklaşık 30 akademisyeni davet ederek bir çalışma yapacağımızı ifade edeyim. Perşembe günleri saha... Perşembe günü yani Ankara’da iki program daha yapacağız, onları da perşembe günü yapacağımızı ifade edeyim.

Teşekkür ediyorum.

Elinize sağlık.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bir şey daha söyleyeceğim.

BAŞKAN EROL KAYA – Kapatıyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Başkanım...

BAŞKAN EROL KAYA – Efendim?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bir şey ilave edebilir miyim?

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yani konuştuğumuz konu esasında bizim Komisyonumuzun konularından bağımsız değil. Neden bağımsız değil? Yani biz bir yayın kurumunun üç gün boyunca karartılmasından bahsediyoruz. Benim deneyimlerim, gözlemlerim 65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızın da haber alma özgürlüğü var.

BAŞKAN EROL KAYA – Evet.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Engelleniyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Burada, ki bu söz konusu kanalları da özellikle haber kanallarını izleyen kesimin büyük bir çoğunluğu 65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızdan oluşmakta.

BAŞKAN EROL KAYA – Yani ben şunu merak ediyorum...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Radyo ve Televizyon Üst Kurulu vermiş olduğu bu kararlarla 65 yaş üstündeki yurttaşlarımızın, bilhassa 65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızın -tabii, geneli için söylüyorum- haber alma özgürlüğünü engellediğini düşünüyoruz.

BAŞKAN EROL KAYA – Anladım, anladım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – “İlişki” dersiniz böyle bir ilişki kurabiliriz yani Komisyonun çalışmalarıyla.

BAŞKAN EROL KAYA – Anladım yani imam-hatiplerin kapatılmasıyla ilgili talebi, Diyanetin kara propaganda yaptığı talebini siz meşru görüyorsunuz ve buna yapılan bu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şimdi, şöyle, bir milletvekili...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Böyle bir iddia yapılabilir olduğunu...

BAŞKAN EROL KAYA – Ha, yapılabilir görüyorsunuz Cumhuriyet Halk Partisi olarak.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şu anda Türkiye Cumhuriyeti’nde yaşayan Alevi vatandaşların birçoğu Diyanet kurumunun, evet, kapatılması gerektiğini söylüyor, bunu söyleyen bir sürü federasyon var, bir sürü dernek var.

BAŞKAN EROL KAYA – Ben, Cumhuriyet Halk Partisinin bunu paylaştığını ilk defa duyuyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Laflarımı çarpıtmayın.

BAŞKAN EROL KAYA – Hayır, öyle söylüyor arkadaşınız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ben onu söylemedim, siz benimle muhatapsınız şu anda. Benim söylediğim şey de Cumhuriyet Halk Partisinin kurumsal kimliğiyle alakalı değildir, ben burada Cumhuriyet Halk Partili milletvekili olarak kendi görüşlerimden bahsediyorum, Alevi yurttaşlarımızın görüşlerinden bahsediyorum. Peki, bu ülkedeki Alevi yurttaşlarımızın görüşleri sizin nezdinizde değersiz midir?

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Çok değerlidir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Evet, o zaman neyi tartışıyoruz burada? Aynı şeyleri söyleyen bir milletvekilinin ifadelerinden dolayı -milletvekili ifadesi, yayıncı kurulun ifadesi değil- üç gün boyunca -hatta on günde başladılar- yani Kurulda on gün kapatma cezası öngörülüyordu, üç gün kapatıldı.

BAŞKAN EROL KAYA – Peki, teşekkür ediyorum.

Kapattım arkadaşlar. Kusura bakmayın, bu konuşmanın yeri yanlış bir yer.

Teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 16.10

